

DIES ACADEMICUS VI.

(Sociálnosť a politika)

Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie,
Bratislava, 2.marca 2017

Zostavovatelia zborníka a resumé:

Dr.h.c. mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. György Herdics, PhD, MBA, LL.M – professor
extraordinarius

doc. JUDr. Jana Vallová, PhD

doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL.M, O.C.H. – associate
professor

Vydavateľstvo Ivona Matúšová, Trnava, 2017

ISBN 978-80-89413-65-2

Usporiadatelia konferencie:

- VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava, Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Gabčíkovo
- Haulikov inštitút Trnava

Spoluorganizátori konferencie:

- Moravsko – slezská kresťanská akademie Brno – Česká republika
- Wyższa szkoła menedżerska, Warszawa – Poľská republika

Dátum a miesto konania konferencie:

- Bratislava, 2.marca 2017

Vedecký výbor konferencie:

- J.Exc. Mons. ThDr. Balázs Bábel, arcibiskup – metropolita Kalocsa – Kecskemét, Maďarsko
- doc. Ing. Ján Bitter, CSc
- prof. Ing. Miriam Bitterová, PhD
- Dr.h.c. prof. dr hab inż Paweł Stanisław Czarnecki, MBA – Warszawa, Poľská republika
- prof. MUDr. Mária Czellariková
- Dr.h.c. mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. György Herdics, PhD, MBA, LL. M. – prof. extraord.
- Dr.h.c. doc. Ing. Ján Jasovský, PhD
- Dr.h.c. Ing. Tibor Mikuš, PhD
- doc. Dr. Jan Popelka, CSc – Hradčovice, Česká republika
- prof. Mgr.art. Božidara Turzonovová, PhD
- doc. JUDr. Jana Vallová, PhD
- doc. PhDr. Marta Vaverčáková, PhD, MPH
- doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL.M, O.C.H. – assoc. prof.

Organizačný výbor konferencie:

- PaedDr. PhDr. Mgr. Martin Klement, Ph. D. h.c., MBA, LL.M.
- PhDr. Denis Marko, PhD, MBA, LL.M
- Ing. Jana Černá, PhD
- PhDr. Mária Marková, PhD
- PhDr. Mária Mešťánková, PhD
- PhDr. Mgr. László Parák, MBA
- PhDr. Szilvia Buzalová
- PhDr. Anja Mustagrudič
- Mgr. et Bc. Erik Javorský, MBA, LL.M
- Mgr.Viktor Valla
- Ivona Matúšová, O.C.H.

Resumé:

- Dr.h.c. mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. György Herdics, PhD, MBA, LL. M. – prof. extraord.
- doc. JUDr. Jana Vallová, PhD

- Dr.h.c. doc.ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., EMBA, LL.M, O.C.H. – assoc. prof.

Recenzentky zborníka:

- prof. Mgr. art. Božidara Turzonovová, PhD
- doc. PhDr. Marta Vaverčáková, PhD, MPH

Moderátor konferencie:

- Mgr. et Bc. Erik Javorský, MBA, LL.M

Technická spolupráca na zborníku:

- Ivona Matúšová, O.C.H.

Autori:

- Zodpovedajú za obsah príspevkov.

Text:

- Neprešiel jazykovou úpravou.

Program konferencie:

9.30 *Prezentácia*

10.0 *Privítanie:* Mgr. et Bc. Erik Javorský, MBA, LL.M

10.30 *Prednášky*

1. *Ekonomika, politika, spoločnosť, kultúra, spoločné dobro a pápež František:* Dr.h.c.mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. György Herdics, PhD, MBA, LL.M – professor extraordinarius - VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava, Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda a Moravsko – slezská kresťanská akademie Brno + doc. JUDr. Jana Vallová, PhD - VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava, Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda a Ministerstvo vnútra SR, Odbor všeobecnej vnútornej správy, Bratislava + doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate professor, VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava, Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda a Moravsko – slezská kresťanská akademie Brno a Haulikov inštitút, Trnava
2. *Sociálna politika:* PhDr. Silvia Horvátová, Fakulta sociálnych vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda Trnava
3. *Športová politika a jej aktéri v slovenskej spoločnosti:* Bc. Radim Zemko - Fakulta sociálnych vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda Trnava

12.30 *Diskusia*

13.00 *Záver:* Ivona Matúšová, MBA, O.C.H. – podpredsedníčka, Haulikov inštitút Trnava

EKONOMIKA, POLITIKA, SPOLOČNOSŤ, KULTÚRA, SPOLOČNÉ DOBRO A PÁPEŽ FRANTIŠEK

Economics, politics, society, culture, the common good and the Pope Francis

György Herdics – Jana Vallová – Pavol Zemko

Abstrakt

Milujme našu planétu. Zem je náš spoločný dom. Milujme ľudstvo. Sme povinní starať sa o budovanie lepšieho sveta, kde vládne kultúra a princíp spoločného dobra.

Kľúčové slová

Ekonomika, politika, spoločnosť, kultúra, spoločné dobro, pápež, František

Abstract

Let us love our planet. The earth is our common home. Let us love mankind. We are obliged to take care of building a better world, where government and culture of the common good.

Key words

Economics, politics, society, culture, the common good, Pope Francis

1. **Ekonomika, politika, spoločnosť a kultúra v apoštolskej exhortácii pápeža Františka *Evangelii gaudium***

„Evanjelizovať znamená sprítomňovať vo svete Božie kráľovstvo.“ A o tom je apoštolská exhortácia pápeža Františka - O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete *Evangelii gaudium* z 24.novembra 2013. Pápežov dokument je výsledkom prác XIII.riadneho zasadnutia Biskupskej synody ktorá sa konala od 7.do 28.októbra 2012 v Ríme na tému: *Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery*. Pápež priznáva, že na počiatku dejín evanjelizácie bola *kerygma*. Kerygma je prvé hlásanie. V jej centre je milosrdná láska:

- a) Nebeského Otca, ktorý nekonečne miluje každé ľudské bytie;
- b) Božieho Syna, ktorý vzal na seba naše ľudské telo a pozdvihol ľudskú osobu k samotnému Srdcu Boha;
- c) Ježiša, ktorý za nás vylial svoju krv, čo voláme vykúpenie.

Vykúpenie má sociálny rozmer, lebo Boh vykúpil jednotlivú osobu ako i vzájomné vzťahy medzi ľuďmi. A tak medzi evanjelizáciou a pomáhaním človeku nachádzame intímne spojenie, ktoré sa musí nevyhnutne prejaviť a rozvíjať v celej evanjelizačnej činnosti. Prijatie prvého hlásania vyvoláva v živote človeka túžbu, snažiť sa a mať na srdci dobro druhých. Tento nerozlučný zväzok je vyjadrený v niektorých textoch Svätého písma:

- „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 40)
- „Akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám“ (Mt 7, 2)

- „*Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec! Nesúďte a nebudete súdení. Neodsudzujte a nebudete odsúdení! Odpúšťajte a odpustí sa vám. Dávajte a dajú vám... akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám*“ (Lk 6, 36 – 38).

A preto Svätý Otec František prosí, že už nemožno o náboženstve tvrdiť, že sa musí obmedzovať len svoju súkromnú sféru, aby pripravilo duše do neba, ale aby vykonalo tzv. *kresťanské obrátenie* a prehodnotilo všetky oblasti a aspekty života. Zvlášť tie, ktoré sa vzťahujú na sociálny poriadok a snahu o spoločenské dobro. V dôsledku toho nemôže nikto od Katolíckej cirkvi vyžadovať, aby svoju vieru zamkla len do intímnej sféry ľudí bez toho, že by mala akýkoľvek vplyv na sociálny a národný život. A dôvodí to tým, že sa pýta: Kto by sa dnes odvážil umlčať nehynúce posolstvo sv. Františka z Assisi, či zatvoriť do kostola neopomenuteľný a gigantický odkaz sv. Matky Terézie z Kalkaty?!

Milujeme túto našu planétu, konštatuje pápež František. Zem je náš spoločný dom. Milujeme ľudstvo, všetci sme si dohromady bratmi a sestrami. A preto sme povinní starať sa o budovanie lepšieho sveta. A o to ide v sociálnej náuke Cirkvi, ktorá je na prvom mieste pozitívna ako i propozitívna, čo znamená, že určuje smer činnosti a neprestáva byť znakom spásy. Zároveň sa spája s aktivitami ostatných cirkví a cirkevných spoločenstiev či už na rovine doktrínálnej úvahy ako i v praktickej rovine. No pápež František s pokorou priznáva, citujúc svojho predchodcu bl. Pavla VI. (1963 – 1978), že je veľmi ťažké vysloviť jediné a rozhodujúce riešenie, ktoré by malo univerzálnu hodnotu. No musíme vždy objektívne analyzovať situáciu vo vlastnej krajine. A ňou je:

- zaradenie chudobných do spoločnosti
- pokoj a sociálny dialóg.

Stačí si pozrieť Sväté písmo, aby sme objavili ako dobrý Otec túži počuť volanie chudobných:

- „*Volal proti tebe k Pánovi a bol by to pre teba hriech*“ (Dt 15, 9)
- „*Vyslyšaná býva kľatba toho, kto ti v trpkosti duše zlorečí, lebo vyslyší ho ten, čo ho stvoril*“ (Sir 4, 6)
- „*Ak má niekto pozemský majetok a vidí brata v núdzi, a srdce si pred ním zatvorí, ako v ňom môže ostávať Božia láska?* (1 Jn 3, 17)
- „*Mzda, ktorú ste zadržali robotníkom, čo vám žali polia kričí. A krik žencov došiel k sluchu Pána zástupov*“ (Jak 5,4)

V kontexte týchto biblických textov určite lepšie pochopíme aj Ježišovu žiadosť: „*Vy im dajte jesť*“ (Mk 6,37). Pápež František k tomu poznamenáva, že je potrebná spolupráca

- a) na odstránenie komplexných príčin chudoby
- b) na podporu integrálneho rozvoja chudobných
- c) ohľadom jednoduchých a každodenných prejavov solidarity voči veľmi konkrétnym trápeniam, s ktorými sa stretávame (František, 2014, s. 13 – 16; 128 – 136).

V termíne spoločenstva sa musí vždy myslieť na životy všetkých, čo je *solidarita*.

Zároveň je „*spontánnou reakciou človeka, ktorý pokladá sociálny rozmer vlastníctva a univerzálne určenie dobier za hodnoty nadradené súkromnému vlastníctvu. Súkromné vlastníctvo dobier je zdôvodniteľné ich spravovaním a zhodnocovaním, aby lepšie slúžili spoločnému dobru; a solidaritu preto treba žiť ako rozhodnutie dať chudobnému to, čo mu prináleží.*“ Lebo naša planéta prináleží celému ľudstvu. A preto by sa bohatší mali vzdať niektorých svojich práv, aby s väčšou slobodou dali svoje dobrá k dispozícii druhým. Preto potrebujeme rásť v solidarite, ktorá umožní všetkým stať sa strojcami svojho osudu a rozvíjať

sa. Pričom nehovoríme len o zabezpečení potravy všetkým, ale aj o tom, aby sa všetci tešili z blahobytu, všestranného rozvoja a dobier, ktoré sú určené všetkým na spoločné užívanie; čo znamená, že ide o radosť:

- zo vzdelania
- z prístupu k zdravotnej starostlivosti
- zo slobodnej, kreatívnej, angažovanej a solidárnej práce
- zo spravodlivej mzdy.

Žiaľ, vďaka veľkým možnostiam konzumu a zábavy v spoločnosti sa vytvára istý druh odcudzenia. Odcudzená spoločnosť vo svojich formách usporiadania, výroby a spotreby potom sťažuje budovanie medzilidskej solidarity (František, 2014, s. 136 – 143).

Medzi naše ľudské povinnosti podľa pápeža Františka patrí, aby sme počúvali výkrik chudobných. K čomu nás osobitne povzbudzuje Sväté písmo:

- „*Blahoslavení milosrdní, lebo oni dosiahnu milosrdenstvo*“ (Mt 5, 7)
- „*Hovorte a konajte ako tí, čo majú byť súdení podľa zákona slobody! Súď bez milosrdenstva čaká totiž toho, kto nepreukázal milosrdenstvo. Ale milosrdenstvo sa vyvyšuje nad súdom*“ (Jak 2, 12 – 13)
- „*Odčíň svoje hriechy spravodlivosťou a svoje viny milosrdenstvom k bedárom; azda sa predĺži tvoja bezpečnosť*“ (Dan 4, 24)
- „*Milosrdenstvo vyslobodzuje zo smrti a očisťuje od každého hriechu*“ (Tob 12, 9)
- „*Horiaci oheň zadúša voda, tak almužna zmýva hriechy*“ (Sir 3, 33 - 34)
- „*Predovšetkým majte vytrvalú lásku jedni k druhým, lebo láska zakrýva množstvo hriechov*“ (1 Pt 4, 8).

Pápež František tvrdí, že táto biblická „pravda prenikla hlboko do mentality cirkevných otcov a prorockým spôsobom vo forme kultúrnej alternatívy odolávala individualizmu pohanského hedonizmu“. Pričom pokračuje ďalej a pripomína príklad z katechézy sv. Augustína: „*Ako v prípade požiaru utekáme hľadať vodu, aby sme ho uhasili, rovnakým spôsobom ak do iskry hriechu vzbĺkne naša slama, a preto stratíme pokoj, keď sa nám naskytne príležitosť vykonať dielo milosrdenstva, radujme sa, akoby to bol prameň, ktorý sa nám ponúka na uhasenie požiaru. Je to taký jasný, priamy, jednoduchý a výrečný odkaz, že žiadna cirkevná hermeneutika ho nemá právo relativizovať. Reflexia Cirkvi nad týmito textami by nemala zahmlievať ani oslabovať ich povzbudivý význam, ale skôr napomôcť, aby sa ľudia s nimi odvážne a nadšene stotožnili.*“

Boh sa sám stal chudobným (porov. 2 Kor 8, 9), keď sa narodil prostredníctvom „áno“ chudobnej Panny Márie v malom mestečku na periférii veľkej Rímskej ríše; Spasiteľ Ježiš Kristus sa narodil v chudobnej maštálke medzi zvieratami – ako sa to stávalo mnohým chudobným; do chrámu ho prišli predstaviť s dvoma holúbkami, čo bola obeta chudobných, ktorí si nemohli dovoliť kúpiť baránka (porov. Lk 2, 24; Lv 5, 7); vyrástol v dome jednoduchého robotníka – tesára, sv. Jozefa a sám pracoval vlastnými rukami, aby si zarábal na chlieb; keď začal hlásať Božie kráľovstvo, nasledovali ho celé zástupy vydedencov, aby sa potvrdili jeho vlastné slová: *Duch Pána je nado mnou, lebo ma pomazal, aby som hlásal evanjelium chudobným*“ (Lk 4, 18); a na inom mieste dal chudobným veľkú nádej: „*Blahoslavení chudobní, lebo vaše je Božie kráľovstvo*“ (Lk 6, 20); pri čom sa s nimi priamo stotožnil: „*Bol som hladný a dali ste mi jesť*“ a podmienil vstup do neba preukázaním milosrdenstva chudobnému (porov. Mt 25, 35n). Boh tak udeľuje chudobným svoje *prvé milosrdenstvo*, podľa sv. Jána Pavla II. V Cirkvi nás to pobáda „*zmýšľať tak ako Kristus Ježiš*“ (Flp 2, 5), ako o tom svedčí celá cirkevná tradícia podľa pápeža Benedikta XVI.

zahrnutá v kristologickej viere v Boha. Preto pápež František nasledujúc odkaz svojich predchodcov a ich náuky túži po *chudobnej Cirkvi pre chudobných*. Lebo chudobní nás môžu veľa naučiť aj tým, že skrze svoje vlastné trápenia poznajú trpiaceho Krista. Preto je nevyhnutné, aby sme sa všetci nechali evanjelizovať Kristom. Bude to tzv. *nová evanjelizácia*, ktorá je pre chudobných:

- pozvaním spoznávať spásonosnú silu pôsobiacu v ich životoch
- umiestnením do centra putovania Cirkvi.

Pre nás ostatných ide o povolanie, aby sme:

- v chudobných objavili Krista
- chudobným prepožičali svoj hlas na pomoc v ich problémoch
- pre chudobných boli ich priateľmi
- počúvali chudobných
- chápali chudobných
- prijímali tajomnú múdrosť, ktorú nám chce dať Boh prostredníctvom chudobných
- ocenili chudobných v ich vlastnej добрote, s ich štýlom bytia, kultúrou a spôsobom života viery.

Lebo ak je chudobný milovaný, je považovaný za veľmi hodnotného. A preto sa chudobní musia cítiť v každom kresťanskom spoločenstve *ako doma*. Tento štýl blahozvesti evanjelia by bol najkrajším a najúčinnjším predstavením blahozvesti Božieho kráľovstva. Bez *prednostného pamätania* na chudobných by *hlásaniu evanjelia, ktoré je prvým skutkom lásky*, hrozilo, že sa mu buď

- nebude rozumieť
- zapadne do mora slov, ktorým je dnešná spoločnosť komunikácie každodenne zaplavená.

Najhoršou *diskrimináciou*, ktorou trpia chudobní, je *nedostatok duchovnej pozornosti*. Totiž väčšine chudobných je vlastná otvorenosť pre vieru. Chudobní potrebujú Boha a preto nesmieme zanedbať ponuku *Jeho* priateľstva, *Jeho* požehnaní, *Jeho* slovo, *Jeho* sviatosti a možnosť napredovať v raste a dozrievaní vo viere. Preto sa prednostné pamätanie na chudobných musí prejavovať v privilegovanej a prioritnej náboženskej pozornosti. Nikto by nemal hovoriť, že nemôže byť nablízku chudobným preto, lebo sa musí viac venovať iným veciam. Toto je častá výhovorka tak v akademickej ako i podnikateľskej a profesionálnej oblasti či aj v cirkevnej sfére. Každý musí pochopiť, že nik nie je vyňatý z povinnosti starať sa o chudobných a venovať pozornosť sociálnej spravodlivosti:

- duchovnému obráteniu
- intenzite lásky k Bohu a k blížnemu
- zápalu pre spravodlivosť a mier
- evanjeliovej pozornosti voči chudobným, k samotnej chudobe.

Pápež František vo svojej apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium* poprosil všetkých kresťanov, aby spoločne „*hľadali kreatívne spôsoby prijatia tejto kreatívnej ponuky*“.
(František, 2014, s. 140 – 147)

Publikácia pápeža Františka *Evangelii gaudium* má päť kapitol a z nich konkrétne v tretej kapitole sa zaoberá témou hlásania evanjelia. Do pozornosti v nej pápež dáva homíliu, každodenný mediálny prejav hlásateľov evanjelia, teda mediátorov *par excellence*, ktorá vo svojej podstate musí byť vždy zameraná na vzájomnú solidaritu so všetkými.

Človek je schopný spoločného života, čo vyjadruje jeho schopnosť:

- a) stretávať sa
- b) objasť sa
- c) podoprieť sa navzájom
- d) byť účastnými na tomto trochu nesúrodnom prílive, ktorý sa môže premeniť na:
 - opravdivú skúsenosť bratstva
 - karavánu solidarity
 - svätú púť.

Ak by sme mohli kráčať po takto označenej ceste, bola by to:

- dobrá vec
- veľmi oživujúca
- veľmi oslobodzujúca
- vytvárajúca novú nádej.

„Vyjsť zo seba samých a pripojiť sa k druhým je prospešná vec“ - napísal pápež František.

Veľkým nebezpečenstvom pre komunikáciu je *imanencia* – sústredenie sa na seba. Preto je pre celé ľudstvo na škodu každé jedno sebecké rozhodnutie. „Mnohí sa snažia utiecť pred ľuďmi a zavrieť sa do pohodlného súkromia alebo do najužšieho okruhu svojich blízkych, čím opúšťajú realizmus sociálneho rozmeru evanjelia. Lebo tak ako by niektorí chceli Krista len čisto duchovného, bez tela a bez kríža, existujú aj pokusy viesť medziosobné vzťahy len prostredníctvom sofistikovaných zariadení, cez obrazovky a systémy, ktoré možno zapnúť a vypnúť ovládačom.“

Evanjelium Ježiša Krista nás pozýva nebáť sa stretnutia a byť v neustálom blízkom vzťahu s:

- a) tvárou druhého človeka
- b) jeho fyzickou prítomnosťou, ktorá je naliehavá
- c) jeho bolesťou a požiadavkami
- d) jeho nákazlivou radosťou.

Lebo skrze vieru v Ježiša Krista sme pozvaní na *revolúciu jemnosti*, ktorá je v prežívaní autentickej viery. A tá je:

- neoddeliteľná od daru seba samého
- od príslušnosti k spoločenstvu
- od služby
- od zmierenia s druhými.

Izolovanosť je jednou z verzií *imanencie* – sústredení sa na seba a môže sa prejavovať vo falošnej autonómii, ktorá vylučuje Boha. Svoje vyjadrenie môže nájsť aj v náboženskom živote – a to v duchovnom konzumizme blízkeho chorobnému individualizmu. Mnohí ľudia dnes majú smäd po Bohu, no snažia sa ho uhasiť nezmyselnými ponukami alebo Ježišom Kristom bez tela a bez záujmu o druhého. A ak nenachádzajú v Cirkvi duchovnosť, nechávajú sa zviest rôznymi inými ponukami (František, 2014, s. 40 – 81).

Vlastné formy *ľudovej nábožnosti* vyplynuli z vtelenia kresťanskej viery do ľudovej kultúry. Preto obsahujú osobný vzťah s Bohom, Pannou Máriou či s konkrétnym svätcom. Majú telo, majú tváre a sú vhodné na udržiavanie vzťahov a nie individualistických únikov. *Duchovnosť blahobytu* bez spoločenstva s *teológiou prosperity* bez bratských záväzkov alebo so subjektívnymi skúsenosťami bez tváre sa redukujú len na vnútorné prežívanie zahľadené do seba. Vyskytuje sa len v niektorých oblastiach našich spoločností. Pre veriaceho človeka je

veľmi dôležité zaujímať sa o druhých. Riešenie situácie preto nikdy nespočíva v úteku od osobného a angažovaného vzťahu s Bohom, ale jediná správna cesta spočíva v stretávaní sa s druhými a v objavovaní Ježišovej tváre v druhých ľuďoch. A to v:

- ich hlase
- ich prosbách
- ich utrpení.

Aj keď:

- skusujeme nespravodlivé útoky
- skusujeme nevďačnosť
- by nás unavovala snaha rozhodovať sa pre bratstvo.,

To je skutočný spôsob nadväzovania vzťahov s druhými, ktorý nás uzdravuje namiesto toho, aby nám škodil, lebo dokáže:

- vnímať veľkosť svojho blížneho
- spoznať Boha v každom človeku
- znášať ťažkosti spoločného života
- spoliehať sa na lásku svojho Boha
- otvárať svoje srdce Božej láske
- hľadať šťastie druhých podľa vzoru dobrého Otca.

Preto s dôrazom napísal pápež František: „*Nenechajme si ukradnúť spoločenstvo!*“ Lebo celý Ježišov život sa prihovára nášmu osobnému životu. A vždy, keď Ježiša znovu objavíme, zistíme, že aj toto potrebujú ľudia okolo nás (František, 2014, 82 – 99).

Pápež František vo svojom dokumente *Evangelii gaudium* cituje svojho predchodcu – emeritného pápeža Benedikta XVI. (2005 – 2013), ktorý pri otvorení XIII. Synody biskupov, 8. októbra 2012, povedal: „*Je vždy dôležité vedieť, že prvé slovo, skutočná iniciatíva, opravdivá činnosť vychádza od Boha a len prostredníctvom zapojenia sa do tejto Božej iniciatívy a ju prosiac môžeme sa aj my – s ním a v ňom – stať hlásateľmi evanjelia.*“ Lebo spása, ktorú hlása Cirkev, je pre všetkých. Pán Ježiš nechcel, aby apoštoli vytvorili nejakú exkluzívnu či elitnú skupinu. Ved' preto povedal: „*Chod'te teda, učte všetky národy*“ (Mt 28, 19). Preto sú potešiteľné slová pápeža Františka, ktoré vyjadril: „*Rád by som povedal tým, ktorí sú ustráchaní alebo ľahostajní: Pán povoláva aj teba, aby si bol súčasťou jeho ľudu, a robí to s veľkou úctou a láskou!*“ (František, 2014, 82 – 99). Čo znamená, že všetci máme hlásať uprostred ľudstva Božiu spásu a prinášať povzbudzujúce odpovede plné nádeje a novej sily do ďalšieho putovania k miestu nezištného milosrdenstva, kde sa všetci musia cítiť prijatí a milovaní.¹ Tam nájdú odpustenie a povzbudenie žiť podľa dobrého vzoru evanjelia. K tomu sme pozvaní už pri krste, vďaka ktorému sa každý člen Božieho ľudu stáva *učenikom misionárom*. Preto už nehovoríme, že sme *učenici* a *misionári*, ale *učenici misionári*. A nech už máme akúkoľvek úlohu v Cirkvi a stojíme na akomkoľvek stupni poznania svojej viery, sme *aktívnymi protagonistami evanjelizácie*. Ak by sme o tom neboli presvedčení, pozrime sa na prvých učeníkov, ktorí hneď ako spoznali Ježišovu tvár, išli a hlásali plnú radosť: „*Našli*

¹ Biskupské heslo pápeža Františka: *Miserando atque eligendo*: In:

<http://w2.vatican.va/content/francesco/it/biography/documents/papa-francesco-biografia-bergoglio.html>

Povolaný a zachránený Milosrdenstvom. In: PIGOZZI, C. – MADELIN, H.: *Takto koná on: Pápež František*. Bratislava: Remedium, 2014, 201 s. ISBN 978 – 80 – 89230 – 70 – 9.

Biskupské heslo trnavského arcibiskupa Mons. Róberta Bezáka: *Imple nos misericordia - Zahrň nás milosrdenstvom*. In: <http://www.abu.sk/arcidieceza/historia-trnavskych-biskupov/>

sme Mesiáša“ (Jn 1, 41). A Samaritánka sa hneď po stretnutí s Ježišom stala misionárkou, lebo mnohí Samaritáni uverili v Ježiša „pre slovo ženy“ (Jn 4, 39). Sv. Pavol zase od svojho stretnutia s Ježišom Kristom „hneď v synagóge“ hlásal „Ježiša, že je Božím Synom“ (Sk 9, 20). Ako hlásatelia evanjelia sme všetci povolaní, aby sme neustále rástli, a preto sa snažme o to, aby sme:

- mali lepšiu formáciu,
- sa prehĺbili v láske,
- jasnejšie vydávali svedectvo o evanjeliu,

že by sme našli spôsob hlásania Ježiša zodpovedajúci našej situácii v ponuke jasného svedectva Pánovej zachraňujúcej lásky.

„Ak Cirkev túži zažiť hlbokú misijnú obnovu, je tu jedna forma“ hlásania, „ktorá sa nás všetkých týka ako každodenná úloha. Je to sprostredkovanie evanjelia osobám, s ktorými sa:

- stýkame,
- najbližším,
- ako aj neznámym.

Je to neformálne“ hlásanie, „ktoré možno uskutočniť počas rozhovoru;“ hlásanie, „aké robí misionár, keď príde k niekomu na návštevu. Byť učeníkom znamená byť stále pripravený prinášať druhým Ježišovu lásku – a to a môže uskutočniť:

- na akomkoľvek mieste,
- na ceste,
- na námestí,
- v práci,
- na ulici.“

V dôsledku osobnostného rastu veriacich si pracovníci na poli pastorácie: vysvätení služobníci – kňazi ale aj rehoľníci a laici musia uvedomiť svoju nezastupiteľnú úlohu osobného sprevádzania: s rozvahou, schopnosťou a umením chápať a čakať, počúvať Ducha, aby sa s úctou a súcitom povzbudzovali k dozrievaniu v kresťanskom živote. Preto Cirkev potrebuje pohľad blízkosti, aby sa vždy mohla zastaviť pri druhom, keď to potrebuje. No nikdy nemá ísť len o akúsi terapiu, ktorá by podporovala uzavretie do vlastnej imanencie, čím by prestalo putovanie s Kristom smerom k Otcovi, kde dosahujeme skutočnú slobodu. Z toho vyplýva určitá potreba pedagogiky evanjelia, ktorá nám radí poukázať aj na objektívnu zlobu hriechu (porov. Mt 18, 15), avšak bez toho aby sme súdili zodpovednosť a mieru zavinenia človeka (porov. Mt 7, 1; Lk 6, 37). Príkladom duchovného sprevádzania a formácie v rámci apoštolskej činnosti je vzťah Pavla s Timotejom a Títom (porov. Tít 1, 5; porov. 1 Tim 1, 3 – 5). Tento spôsob nie je dotieravým sprevádzaním ba ani izolovanou sebarealizáciou, ale *učenici misionári* sprevádzajú *učenikov misionárov* s pomocou Božieho slova (František, 2014, s. 128 – 178).

2. Spoločné dobro podľa encykliky pápeža Františka *Laudato si*

Kontakt s Božím slovom v Biblii by sa dal zhrnúť do slov: *Vidieť, počuť a láska*. Čo v zameraní na náš život vo svete znamená, že máme múdro a správne využívať svoje pozorovanie a zároveň máme byť vnímaví na okolitý svet, v ktorom jednak vidíme stvoriteľskú Božiu stopu ale i prirodzený zásah človeka v ňom. Ten však musí byť pozitívne tvorivý s tým, že vždy chceme s láskou napodobňovať starostlivosť Pána Boha oň.

Preto sa pápež František rozhodol a 6.augusta 2015 ustanovil 1.september za *Deň ochrany stvorenstva*. Prvý krát sa v Katolíckej cirkvi konal v roku 2015. A mnohí si v tento deň pripomínali slová z jeho druhej encykliky *Laudato si*, ktorá vyšla 18.júna 2015. V článku 160 tejto encykliky sa pápež pýta: *Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás, deťom, ktoré vyrastajú?* Táto otázka je srdcom encykliky pápeža Františka, ktorá je venovaná starostlivosti o tento svet - náš spoločný dom.²

K druhému *Svetovému dňu modlitieb za starostlivosť o stvorenstvo*, 1.septembra v *Svätom roku milosrdenstva* 2016, vydal pápež František posolstvo *Buďme milosrdní k nášmu spoločnému domu*. V ňom v *spoločenstve s pravoslávnyimi bratmi a sestrami a s podporou iných cirkví a kresťanských komunit* ponúka „jednotlivým veriacim a komunitám vzácnu príležitosť obnoviť osobný záväzok k vlastnému povolaniu ako správcov stvorenstva, vzdávajúc Bohu vďaka za obdivuhodné dielo, ktoré zveril našej starostlivosti, vyprosujúc si jeho pomoc pri ochrane stvorenstva **a jeho milosrdenstvo pre hriechy spáchané proti svetu**, v ktorom žijeme.“

Pápež chváli všetky aktivity, ktoré náboženské autority a organizácie podnikli na väčšie scitlivenie verejnej mienky ohľadne nebezpečenstiev nezodpovedného vykorisťovania planéty:

- pravoslávneho konštantinopolského ekumenického patriarchu Bartolomeja a o jeho predchodcu Dimitrija, ktorí sa počas mnohých rokov sústavne vyslovovali proti hriechu spoluúčasti na poškodzovaní planéty a priťahovali pozornosť na svetovú morálnu a duchovnú krízu, ktorá je pri koreni problémov životného prostredia a jeho degradácii. Ako odpoveď na rastúcu pozornosť k integrite stvorenstva navrhlo *Tretie európske ekumenické zhromaždenie* (Sibiu, 2007) slávenie „Času pre stvorenstvo“, ktorý by trval päť týždňov medzi 1. septembrom (pravoslávna spomienka Božieho diela stvorenia) a 4. októbrom (spomienka sv. Františka z Assisi v Katolíckej cirkvi a v niektorých ďalších západných tradíciách);
- od toho momentu takáto iniciatíva s podporou *Svetovej rady cirkví* inšpirovala mnohé ekumenické aktivity v rôznych častiach sveta;
- v septembri 2015 krajiny sveta prijali *Ciele udržateľného rozvoja*;
- v decembri 2015 schválili *Parížsku dohodu o klimatických zmenách*, ktorá si kladie náročný, ale zásadne dôležitý cieľ obmedziť rast globálnej teploty;
- dôvodom na radosť tiež musí byť skutočnosť, že na celom svete podobné iniciatívy, ktoré podporujú environmentálnu spravodlivosť, starostlivosť o chudobných a zodpovedný záväzok voči spoločnosti, umožňujú stretávanie sa ľudí, hlavne mladých, z rozličných náboženských kontextov.

Lebo ako kresťania i nekresťania, veriaci a osoby dobrej vôle musíme byť zjednotení v preukazovaní milosrdenstva voči nášmu spoločnému domu – zemi – a plne doceňovať svet, v ktorom žijeme, ako miesto spoluúčasti a spoločenstva.

Pápež František vo svojom posolstve pripomína tiež spytovanie svedomia, ktoré ponúkol v *Jubilejnom roku* 2000 sv. Ján Pavol II. V ňom pozval katolíkov kajať sa za náboženskú neznášanlivosť, minulé i súčasné, ako aj za nespravodlivosti spáchané na Židoch, na ženách, na domorodých národoch, imigrantoch, chudobných a nenarodených. V

²Porov. http://sk.radiovaticana.va/news/2015/06/18/vy%C5%A1la_nov%C3%A1_encyklika_p%C3%A1pe%C5%BEda_franti%C5%A1ka_%E2%80%9Elaudato_si%E2%80%99/1152372

mimoriadnom *Svätom roku milosrdenstva* pozval aj pápež František každého k tomu istému: *Olútujme zlo, ktoré spôsobujeme nášmu spoločnému domu* (Príhovor na *Druhom svetovom stretnutí ľudových hnutí*, Santa Cruz de la Sierra, Bolívia, 9. júla 2015). Spytovanie svedomia, ľútosť a vyznanie sa Otcovi bohatému na milosrdenstvo vedú k pevnému predsavzatiu zmeny života. A toto sa musí premietnuť do konkrétnych postojov a spôsobov správania s väčšou úctou k stvorenstvu:

- obozretné používanie plastov a papiera, neplytvanie vodou, jedlom a elektrickou energiou, triedenie odpadu, starostlivé zaobchádzanie s inými živými bytosťami, využívanie verejnej dopravy a spájanie sa pri využívaní osobných dopravných prostriedkov, a tak ďalej (porov. *Laudato si'*, 211). Nesmieme si myslieť, že takéto snahy sú príliš malé na zlepšenie sveta. Takéto činy „vyvolávajú v lone tejto zeme dobro, ktoré má tendenciu stále sa šíriť, neraz neviditeľne“ (tamže, 212) a povzbudzujú „k prorockému a kontemplatívne životnému štýlu, schopnému hlboko sa radovať a nebyť posadnutými konzumom“ (tamže, 222).
- „starostlivosť o prírodu je súčasťou životného štýlu, ktorý zahŕňa schopnosť žiť spolu a spoločne“ (tamže, 228). Ekonomika a politika, spoločnosť a kultúra nemôžu byť ovládané krátkodobou mentalitou a vyhľadávaním okamžitej finančnej o volebnej návratnosti. Naopak, musia byť urgentne preorientované na spoločné dobro, ktoré zahŕňa udržateľnosť a starostlivosť o stvorenstvo; konkrétnym prípadom je „ekologický dlh“ medzi severom a juhom sveta (porov. tamže, 51 – 52); jeho vrátenie by si vyžadovalo, aby sme sa postarali o životné prostredie najchudobnejších krajín a poskytli im finančné zdroje a technickú pomoc, ktoré by im pomohli zvládnuť následky klimatických zmien a podporovať udržateľný rozvoj;
- ochrana spoločného domu si vyžaduje rastúci politický konsenzus. Jedna otázka nám môže pomôcť nestratiť zo zreteľa cieľ: „Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás; deťom, ktoré vyrastajú?“ (*Laudato si'*, 160).

Napokon pápež František navrhol k siedmym skutkom duchovného a k siedmym skutkom telesného milosrdenstva pridať ku obom **starostlivosť o spoločný dom**. Ako **skutok duchovného milosrdenstva** pridať: starostlivosť o spoločný dom vyžaduje „vdáčné nazeranie na svet“ (*Laudato si'*, 214), ktoré „nám umožňuje v každej veci odhaliť nejaké ponaučenie, ktoré nám Boh chce odovzdať“ (tamže, 85); a k starostlivosť o spoločný dom **ako skutok telesného milosrdenstva** vyžaduje „jednoduché každodenné gestá, ktorými lámeme logiku násilia, vykorisťovania, egoizmu [...] a prejavuje sa všetkými skutkami, ktoré sa snažia budovať lepší svet“ (tamže, 230 – 231).

K modlitbám za stvorenstvo, obzvlášť 1. septembra a potom aj po celý zvyšok roka, sa modlime: „Otec chudobných, pomôž nám vyslobodiť tých, ktorí sú na tejto zemi opustení a zabudnutí a ktorí sú v твоjich očiach takí veľmi vzácní. [...] Bože lásky, ukáž nám naše miesto na tomto svete ako nástrojom tvojej lásky voči všetkým bytosťam tejto zeme“ (tamže, 246). Bože milosrdenstva, daj nám prijať tvoje odpustenie a šíriť tvoje milosrdenstvo do celého nášho spoločného domu. Bud' pochválený. Amen.“³

³ Porov. <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-modlitby-za-starostlivosť-o-stvorenstvo-2016>

Záver

Pápež František, ako najvyšší predstaviteľ Katolíckej cirkvi, zdôrazňuje, že sociálne princípy nemôžu byť len všeobecnými indikáciami, ktoré nikoho neoslovujú, no treba z nich vyvodit' praktické dôsledky, ktoré budú účinne ovplyvňovať súčasné a zložité situácie.

Použitá literatúra a informačné zdroje

- AMBROSIO, G. et al. 1996. *L' Omelia: un messaggio a rischio*. Padova: Messaggero, Abazie di santa Giustina, 1996, 191 s. ISBN 88 – 250 – 0573 – 3.
- ANDOKOVÁ, M. 2013. *Rečnicke umenie sv. Augustína v kázňach k stupňovým žalmom*. Bratislava: Iris, 2013, 265 s. ISBN 978 – 80 – 8153 – 000 – 5.
- *Apoštolský list motu proprio najvyššieho veľkňaza Benedikta XVI. Intima Ecclesiae natura – O službe lásky*. 2013. In: *Pápežské dokumenty*, 90.zväzok, s. 16 – 28. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, spol. s r.o., 2013. 35 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 977 – 1.
- BALLARDINI, B. 2014. *Pápež František. Sila osobnosti alebo moc marketingu?* Bratislava: Don Bosco, 2014. 130 s. ISBN 978 – 80 – 8074 – 300 – 0.
- BENEDIKT XVI. 2006. Deus caritas est. O kresťanskej láske. In: *Pápežské dokumenty*, 61.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2006. 62 s. ISBN 80 – 7162 – 594 – 9.
- BENEDIKT XVI. 2007. Sacramentum caritatis. In: *Pápežské dokumenty*, 68.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2007. 126 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 659 – 6.
- BENEDIKT XVI. 2009. Caritas in veritate. O integrálnom ľudskom rozvoji v láske a v pravde. In: *Pápežské dokumenty*, 78.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2009. 118 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 786 – 9.
- BENEDIKT XVI. 2011. Porta fidei. In: *Pápežské dokumenty*, 85.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o., 2011. 21 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 889 – 7.
- BISCONTIN, CH. 2001. *Predicare oggi: percé e come*. Brescia: Queriniana, 2001. 288 s. ISBN 88 – 399 – 2164 – 8.
- BISKUPSKÁ SYNODA. 2009. Posolstvo Božiemu ľudu na záver biskupskej synody o Božom slove. In: *Dokumenty Svätej Stolicy*, 66.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, spol. s r.o., 2009. s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 751 – 7.
- Biskupské heslo pápeža Františka: *Miserando atque eligendo*: In:
- <http://w2.vatican.va/content/francesco/it/biography/documents/papa-francesco-biografia-bergoglio.html> Povoláný a zachránený Milosrdenstvom. In: PIGOZZI, C. – MADELIN, H. 2014. *Takto koná on: Pápež František*. Bratislava: Remedium, 2014. 201 s. ISBN 978 – 80 – 89230 – 70 – 9.
- Biskupské heslo trnavského arcibiskupa Mons. Róberta Bezáka: *Imple nos misericordia – Zahrň nás milosrdenstvom*. In: <http://www.abu.sk/arcidieceza/historia-trnavskych-biskupov/>
- CZARNECKI, P. – HERDICS, G. – VALLOVÁ, J. – ZEMKO, P. 2016. *Porozumenie ako výzva nie len v sociálnej práci ale i v kresťanskej náuke milosrdenstva*. Warszawa: Warsaw Management University Publishing House prof. Leszka Kryżanowskiego, 125 s. ISBN 978 – 83 – 7520 – 222 – 9.
- ČERNÁ, J. *Religiózný turizmus v kontexte lokálneho rozvoja*. In: *Via socialis*, roč. I, č. 2/2015, s. 24 – 36. Senec: Glória. ISSN 1339 – 892 X.

- *Dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu I.* 1993. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 342 s.
- *Dokumenty sociálnej náuky Cirkvi.* 2007. Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 2007. 597 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 694 – 7.
- FABIAN, A. 1996. Niektoré aspekty teológie ohlasovania. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život.* ISSN 0139 – 861X, roč. LXXVII, č. 8, október 1996, s. 364 – 366; č. 9, novembra 1996, s. 403 – 406.
- FRANTIŠEK. 2014. *Evangelii gaudium. O ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete.* In: *Pápežské dokumenty, 93.zväzok.* Trnava: Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, spol. s r. o., 2014, 202 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 044 – 8.
- FRANTIŠEK. 2015. *Laudato si'. O starostlivosti o náš spoločný domov.* In: *Pápežské dokumenty, 97.zväzok.* Trnava: Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, spol. s r. o., 2015, 147 s. ISBN 978 – 80 – 8161 – 180 – 3.
- HERDICS, G. – SÁNDOR, A. *Felnötképzés.* Budapest: Szent Gellért Kiadó és Nyomda. 112 s. ISBN 978 – 963 – 696 – 601 - 0.
- HERIBAN, L. 1994. *Príručný lexikón biblických vied.* Bratislava: Vydavateľstvo Don Bosco, 1994.
- HERIBAN, L. 1997. Apoštol Pavol – ohlasovateľ Evanjelia. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život.* ISSN 0139 – 861X, roč. LXXVIII, č. 6, jún 1997, s. 269 – 278.
- HRDLÍČKA, J. 1991. *Stručná homiletika.* Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1991.
- JÁN PAVOL II. 1991. *Eucharistia je Božím slovom.* In: *Liturgia, časopis pre liturgickú Obnovu.* ISSN 1210 - 0676, roč. I, č. 4/ 1991, s. 253.
- JÁN PAVOL II. 1997. Redemptoris missio. O trvalej platnosti misionárskeho poslania Cirkvi. In: *Pápežské dokumenty, 19.zväzok.* Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1997. 146 s. ISBN 80 – 7162 – 204 – 4.
- JÁN PAVOL II. 2001. Novo millennio ineunte. In: *Pápežské dokumenty, 41.zväzok.* Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2001. 86 s. ISBN 80 – 7162 – 345 – 8.
- JÁN PAVOL II. 2004. Mane nobiscum Domine. In: *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty, 52. zväzok.* Trnava: SSV, 2004.
- JÁN PAVOL II. 2006. Pastores gregis. O biskupovi, služobníkovi evanjelia Ježiša Krista, pre nádej sveta. In: *Pápežské dokumenty, 65.zväzok.* Trnava: Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, spol. s r.o., 2006. 171 s. ISBN 80 – 7162 – 601 – 5.
- JURKO, J. 2000. *O dokumentoch druhého vatikánskeho koncilu.* Bardejov: Vydavateľstvo Ing. Štefania Beňová – Bens, 2000. 163 s. ISBN 80 – 88998 – 09 - 3.
- *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* 1998. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1998. 918 s. ISBN 80 - 7162 – 253 – 2.
- *Katolícke noviny, tradičné noviny moderného kresťana.* 2008. ISSN 1337 – 2238, roč. 123, č. 25, 22. júna 2008, s. 9.
- KLEMENT, M. 2015. *Sociálna angažovanosť riaditeľa katolíckeho gymnázia v medzivojnovom období v Trnave.* In: *Via socialis.* ISSN 1339 – 892 X, roč. I, č. 1/2015, s. 63 – 77.
- KLEMENT, M. – PAVLÍKOVÁ, L. 2016. *Rôzne tváre milosrdenstva. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie, Plavecké Podhradie 5.decembra 2016.* Trnava: Ivona Matúšová, 2016. 35 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 62 – 1.
- KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ. 2005. Rok Eucharistie. Odporúčania a návrhy. In: *Pápežské dokumenty, 55.zväzok.* Trnava: Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, spol. s r.o., 2005. 63 s. ISBN 80 – 7162 – 569 – 8.

- KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY. 2008. Vieroučná nóta o niektorých aspektoch evanjelizácie. In: *Dokumenty Svätej Stolice*, 62.zväzok. Trnava: Spolok svätého Vojtecha – VOJTECH, spol. s r.o., 2008. s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 698 – 5.
- KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV. 2011. Misionárska identita kňaza v Cirkvi ako vnútorný rozmer vykonávania *tria numera*. Obežník. In: *Dokumenty Svätej Stolice*, 74.zväzok. Trnava: Spolok sv. Vojtech – Vojtech spol. s r.o., 2011. 103 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 887 – 3.
- *Kódex kanonického práva*. 1996. Bratislava: Konferencia biskupov Slovenska, 1996, 893 s. ISBN 80 – 7162 – 061 – 0.
- PAVOL VI. 1999. *Evangelii nuntiandi. O ohlasovaní evanjelia v dnešnom svete*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1999. 113 s. ISBN 80 – 7162 – 266 – 4.
- PIGOZZI, C. – MADELIN, H. 2014. *Takto koná on: Pápež František*. Bratislava: Remedium, 2014. 201 s. ISBN 978 – 80 – 89230 – 70 – 9.
- PRZYCZYNA, W. 1993. *Z zagadnień współczesnej homiletyki*. Kraków: Redemptoris missio, 1993. 240 s.
- RATZINGER, J. 2008. *Benediktova Európa v kríze kultúr*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r.o. 2008. 85 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 737 – 1.
- SCHÜEPP, G. 1982. *Handbuch zur predigt*. Zürich – Einsiedeln – Köln: Benziger 1982. 496 s. ISBN 3 – 545 – 21036 – 7.
- *Sociální encykliky (1891 – 1991)*. 1996. Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1996. ISBN 80 – 7113 – 154 - 7
- SODI, M. – TRIACCA, A. M. 2002. *Dizionario di omiletica*. Torino: Leumann – Bergamo: Gorle, 2002. 1708 s. ISBN 88 – 01 – 01424 – 4.
- *Sväté písmo Starého i Nového zákona*. 1995. Rím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995. 2618 s.
- VALLOVÁ, J. – ĽAPUŠÍK, R. 2015. Aktuálnosť konštitúcie svätého Jána Pavla II. Ex corde Ecclesiae i po štvrtstoročí existencie. In: *Via socialis*. ISSN 1339 – 892 X, roč. I, č.2/2015, s. 136 – 163
- *Viera a život. Čas pre kresťanskú orientáciu*. 2012. ISSN 1335 – 6771. roč. XXII., (2012), č. 2, marec – apríl.
- VRABLEC, J. – FABIAN, A. 2001. *Homiletika I. – II. Základná a materiálna*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 2001. 433 s. ISBN 80 – 7162 – 339 – 3.
- VRAGAŠ, Š. a kol. 2006. *Teologický a náboženský slovník*. I. diel A – K. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2006. 352 s. ISBN 80 – 7162 – 620 - 1.
- VRAGAŠ, Š. a kol. 2008 *Teologický a náboženský slovník*. II. diel L – Ž. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2008. 439 s. ISBN 978 – 80 – 7162 – 734 - 0.
- ZEMKO, P. 2005. *Aj my sa mu klaníme*. Trnava: Via, 2005. 47 s. ISBN 80 – 85413 – 57 – 4.
- ZEMKO, P. 2006. *Priority kresťana v treťom tisícročí (Kresťanský svetonázor I.)*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Fakulta prírodných vied, 2006. 64 s. ISBN 80 – 89220 – 38 - X.
- ZEMKO, P. 2007. *Homiletické smernice. Z dejín homiletyky na Morave, v Čechách a na Slovensku*. Trnava: Dobrá kniha, prvé vydanie, 2007. 117 s. ISBN 978 – 80 – 7141 - 565 – 7.
- ZEMKO, P. 2012. *Základná homiletika a homílie na rok A*. Trnava: Ivona Matúšová, 2012, 216 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 19 – 5.
- ZEMKO, P. 2015. Schopnosti komunikácie vo viacerých možnostiach stretnutia a vzájomnej solidarity (Hlásanie evanjelia v súčasnom svete podľa pápeža Františka).

In: HERDICS, G. – ZEMKO, P. 2015. *Dies academicus I. (Služba ako potrebný dar všetkým). Zborník z domácej vedeckej konferencie, Gabčíkovo 7.marca 2015*. Trnava: Ivona Matúšová, 2015. 28 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 43 – 0.

- ZEMKO, P. 2016. *Vzájomná komunikácia a solidarita pápeža Františka*. Trnava: Ivona Matúšová, 2016. 25 s. ISBN 978 – 80 – 89413 – 53 – 9.

Kontaktné údaje

Dr.h.c.mult. doc. PhDr. PaedDr. ThLic. Herdics György, PhD, MBA, LL.M – professor
extraordinarius

VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava

Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda - riaditeľ

P. O. Box 58

930 05 Gabčíkovo

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

herdics@unids.sk

a

Moravsko – slezská kresťanská akadémia

Smetanova 14

602 00 Brno

a

doc. JUDr. Jana Vallová, PhD

VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava

Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda

P.O. BOX 58

930 05 Gabčíkovo

a

Ministerstvo vnútra SR

Odbor všeobecnej vnútornej správy

Drieňová 22

826 86 Bratislava 29

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Jana.Vallova2@minv.sk

a

doc. ThLic. Mgr. Pavol Zemko, Th. D., Ph. D. h. c., EMBA, LL. M., O.C.H. – associate
professor

VŠZaSP sv. Alžbety Bratislava

Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda

P. O. Box 58

930 05 Gabčíkovo

a

Moravsko – slezská kresťanská akadémia

Smetanova 14

602 00 Brno

a

Haulikov inštitút

Tehelná 6/B

917 01 Trnava

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

pavolzemko@gmail.com

SOCIÁLNA POLITIKA

Social policy

Silvia Horváthová

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá terminológiou sociálnej politiky. Zameriava sa na rozmanité vysvetľovanie pojmov sociálny, politika, sociálna politika podľa mnohých autorov. Spojením oboch slov vzniká termínu sociálna politika, ktorý sa dá interpretovať mnohokrátym spôsobom. Jednoznačná definícia neexistuje. Ako je veľa autorov a vysvetlení, tak veľa vzniklo, vzniká a vznikne definícií o sociálnej politike.

Kľúčové slová

Sociálna politika. Sociálny. Politika.

Abstract

The paper deals with the terminology of social policy. It aims at explaining the various concepts of social politics, social policy, according to many authors. Combining two words created the term Social Policy, which can be interpreted in various ways. There is no clear definition. As many authors and explanations so many created, formed and created definitions.

Key words

Social policy. Social. Policy.

Úvod

S termínom sociálna politika sa stretávame v každodennom živote, či už v bežných rozhovoroch, v tlači, v médiách, na prednáškach vysokých škôl a univerzít hlavne študentov sociálnej práce, na konferenciách, v učebniciach i v odborných publikáciách. Sociálnou politikou sa zaoberajú politológovia, sociológovia, právnici, ekonómovia, v neposlednom rade aj pedagógovia. Strieženec hovorí o sociálnej politike ako interdisciplinárnej oblasti skúmania a realizácii sociálnych opatrení, ktoré sú potrebné na vyvážený vývoj každej modernej spoločnosti, Briška (1943) definuje sociálnu politiku ako „úsilie o zabezpečenie sociálnej bezpečnosti, to znamená zabezpečenie práce s primeranou mzdou a v prípade práceneschopnosti alebo nezamestnanosti zabezpečiť dôchodok kryjúci existenčné relatívne minimum“, podľa Bočákovej (2013) sociálna politika je spojená s množstvom bežných problémov, akými sú napr. starnutie populácie, podľa Habánika (2013) je spojená s rómskou problematikou, podľa Potúčka (1995) je chápaná ako vedný odbor a praktická činnosť, podľa Boteka (2009) ju definovaná ako plán sociálnej činnosti alebo konkrétna činnosť využívajúca dostupné nástroje smerujúce k pozitívnemu sociálnemu efektu alebo často aj k zabráneniu vzniku negatívneho sociálneho efektu.

Existuje určitá ľubovoľnosť v nazeraní na pojem sociálna politika. Kľúčový termín „sociálna politika“ sa dá interpretovať rozmanitým spôsobom, je možné ju charakterizovať

z odlišných úrovní, pohľadov i podľa rôznych autorov. Množstvo autorov vymedzuje a vysvetľuje pojem rozdielne, tým vzniká, resp. vzniklo a vznikne mnoho definícií sociálnej politiky. Samotný pojem je mimoriadne neurčitý, je využívaný v rôznych významoch, často sa používa s celou škálou iných pojmov.

Sociálna politika

Pojem sociálna politika pozostáva z dvoch slov, ktoré je možné rozoberať samostatne. Slovo „**sociálny**“ popisuje Tomeš (1996) ako slovo latinského pôvodu používané v praxi v rôznych významoch. Pôvodne sa používalo ako „*týkajúci se společnosti*“, v zmysle „*spoločenský*“. Neskôr sa význam slova zúžil na pojem „*týkajúci se vrstev hospodářsky slabých, závislých, vykořisťovaných*“. Botek (2009) opisuje slovo „**sociálny**“ v užšom chápaní ako týkajúci sa niekoho, kto je v núdzi a v širšom chápaní ako týkajúci sa spoločnosti.

Slovo „**politika**“ uvádza Tomeš (1996) ako slovo gréckeho pôvodu. Tomuto slovu ľudia rozumejú, ale definujú ho s obtiažmi. Sociológovia, politológovia, právnici i ekonómovia ho používajú a vysvetľujú odlišne, napríklad ako úsilie o udržanie alebo zmenu systému, ako súbor sociálnych činností alebo ako súbor politických nástrojov. Chápú ju dynamicky ako úsilie o rozvoj a zmenu alebo staticky ako integritu systémov. Chcú ju meniť a inštitucionalizovať. Podľa Tomeša (1996) „**politiku**“ možno definovať ako sústavnú a cieľavedomú snahu o udržanie či zmenu systému, teda ako plánované, organizované, cieľavedomé konanie, ktoré je zamerané na vybudovanie, udržanie alebo zmenu spoločenského poriadku. Blakemoore (1998) opisuje „**politiku**“ ako plán činností, ktorý vedie k rozhodnutiam alebo aj k akcii, ďalej ako termín vzťahujúci sa k štátu, k neštátnym organizáciám, ku skupinám a k jednotlivcom. V sociologickom slovníku Jandourek (2001) hovorí o „**politike**“ ako o činnosti spojenej s vládnutím, ktorej cieľom je hľadanie rovnováhy v spoločnosti a zmierovanie protichodných záujmov. Je chápaná dynamicky, t.j. ako činnosť, nie je teda chápaná staticky (len ako sústava politických nástrojov, inštitúcií). Botek (2009) hovorí o „**politike**“ ako o pláne, o postupe nejakej inštitúcie alebo štátu. Nazerá na ňu ako umenie spravovať veci verejné, resp. riadiť štát a realizovať jeho ciele.

Tomeš (1996) objasňuje slovné spojenie slov politika a sociálny, jeho spojením vzniká pojem „**sociálna politika**“ (social policy – anglicky) a definuje ju ako sústavné a cieľavedomé úsilie jednotlivých sociálnych subjektov o zmenu alebo udržanie i fungovanie svojho alebo iného sociálneho systému. Podľa Tomeša (1996) je toto úsilie sústavné a cielené. Beblavý (<http://www.socialnapolitika.eu/index.php/1-uvod-do-socialnej-politiky/>) vysvetľuje preklad anglického výrazu „social policy“ do slovenčiny, čím vzniká slovné spojenie sociálna politika, ktorá je v širšom slova zmysle prezentovaná ako spoločenská politika zahŕňajúca aj ďalšie politiky ako je politika bývania, zdravotníctva a vzdelávania. Znamená to, že tieto politiky majú vplyv na stav spoločnosti a vzťahy medzi sociálnymi skupinami, sú veľmi úzko spolu prepojené, nemožno ich od seba oddelovať. V našej spoločnosti sa viac používa podľa Beblavého definícia sociálnej politiky v užšom slova zmysle. Je vnímaná ako jedna zo súčastí verejnej politiky zaoberajúca sa hlavne tým, ako by mala spoločnosť pomáhať alebo sa postarať o ľudí, ktorí sú vystavení dôsledkom znevýhodnenia alebo zlyhania trhu alebo rodiny.

Titmuss už v roku 1974 rozdelil sociálnu politiku na tieto druhy: 1.) *reziduálna sociálna politika* - sociálny štát berie na seba zodpovednosť za jedincov až vtedy, keď zlyhá rodina alebo trh. Sociálna politika slúži na pomoc v núdzi a snaží sa obmedziť výdavky určené na podporu okrajových či zaslúžilých sociálnych skupín. 2.) *inštitucionálna sociálna*

politika sa sústreďuje na celú populáciu a presadzuje univerzálny a inštitucionálny prístup k sociálnej oblasti. Je to politika, ktorá chce meniť spoločnosť. Výsledkom sú verejné výdavky, ktoré nemajú za cieľ podporovať definovaných príjemcov len v prípade nevyhnutnosti, ale ich úlohou je podporovať žiaduce konanie alebo dosahovať spoločenské ciele, ktoré si sociálna politika kladie. Potúček (1995) diferencuje sociálnu politiku ako praktickú činnosť a sociálnu politiku ako vedný odbor, pričom podľa uvedeného autora sociálna prax ako praktická činnosť je predmetom sociálnej politiky ako vedného odboru. Sociálna politika ako praktická aktivita formuje vzťah jednotlivcov a sociálnych podmienok ich života. Každý je nejakým činom účastníkom sociálnej politiky, akýmsi spôsobom ju spoluutvára, či už ide o neho samého, o život jeho rodiny, o život spoločnosti. Súčasne je každý vystavený sociálnym podmienkam, ktoré sú objektívnou skutočnosťou. Radičová (2003) vymedzuje sociálnu politiku ako to, čo spadá do kompetencie inštitúcie zodpovedajúcej za vykonávanie sociálnej politiky. Je to teda systém sociálneho zabezpečenia a politika trhu práce. Ďalej je podľa Radičovej (2003) sociálna politika chápaná ako politika na uspokojovanie určitých životných potrieb a vytváranie životných podmienok na uspokojovanie potrieb určitej populácie. Okrem sociálneho zabezpečenia a politiky trhu práce patrí do sociálnej politiky aj zdravotná politika a politika bývania. Cieľom sociálnej politiky je garancia spoločensky dohodnutých sociálnych a ekonomických práv. Žižková (1995) rozlišuje tri prístupy v sociálnej politike. *Prvý prístup* popisuje široké ponímanie sociálnej politiky, ktoré vymedzuje konkrétne jednanie štátu. Je ním ovplyvňovaná sociálna realita určitej spoločnosti v širšom meradle a sociálna politika sa viaže k životným podmienkam ľudí. *V druhom prístupe* predstavuje sociálna politika oblasť (súčasť hospodárskej politiky), ktorej cieľom je eliminácia ekonomických tvrdoší prechádzanými fungovanie trhového mechanizmu. Uvedené chápanie redukuje sociálnu politiku na systém opatrení hlavne v oblasti zamestnanosti, mzdového vývoja a sociálneho zabezpečenia. Dôraz je kladený na jej ochrannú rolu. *V poslednom treťom prístupe* hovorí o najužšom chápaní sociálnej politiky, kde sa stotožňuje sociálna politika a sociálne zabezpečenie. Sociálna politika je redukovaná na opatrenie v dôchodkovom zabezpečení, v chorobe, sociálnej starostlivosti a v pomoci rodinám s deťmi. Tomeš (1996) vysvetľuje realizovanie sociálnej politiky sústavou zákazov, príkazov, služieb a darov v dôsledku sociálneho práva, ďalej peňažnými prevodmi, medzi ktoré patria dane, rozpočty, fondy a sociálnymi inštitúciami. Každý štát má svoju sociálnu politiku smerujúcu k sociálnej ochrane občanov rôznymi metódami, ku ktorým patria metódy preventívne, terapeutické a rehabilitačné. Tak isto majú aj svoju sociálnu politiku neštátne organizácie, hnutia, strany, združenia, inštitúcie a iné. Z uvedených názorov na sociálnu politiku je možné zhrnúť ciele sociálnej politiky. Oláh, Shavel, Ondrušová, Navrátil (2009) charakterizujú ciele sociálnej politiky ako „*žiaduce alebo chcené stavy sociálneho systému v budúcnosti. Pri ich tvorbe a formulácii má rozhodujúcu úlohu predovšetkým správne poznanie a zhodnotenie reality, ako i kryštalizácia a harmonizácia predstáv príslušných subjektov o prospešnosti a užitočnosti systému v budúcnosti. Pomocou nich sociálna politika usiluje o zmeny sociálnych vzťahov a smeruje k ovplyvňovaniu sociálnej reality daného sociálneho systému. Napĺňanie cieľov sociálnej politiky je predpokladom jej úspešnej realizácie, pričom je potrebné rešpektovať určité základné princípy, ktoré sú pre sociálnu politiku určujúce z hľadiska jej charakteru i smeru. K najvýznamnejším takýmto princípom sociálnej politiky patria: princíp sociálnej spravodlivosti, princíp sociálnej solidarity, princíp sociálnej subsidiarity, princíp sociálnej participácie, ktoré je potrebné aplikovať vždy podľa konkrétnej situácie*“.

Záver

Neexistuje jednoznačná definícia sociálnej politiky. Z rôznych definícií, pohľadov a vysvetlení je možné konštatovať, že sociálna politika tvorí dôležitý základ v každodennom plánovanom rozvoji človeka, napomáha mu zlepšiť životné podmienky. Cieľom sociálnej politiky je vytvoriť taký systém sociálneho zabezpečenia, ktorý zabráni čo najviac ľuďom dostať sa do stavu chudoby. Tým, ktorí prepadli do stavu núdze a chudoby, sociálna politika pomáha hľadať východiská, pomoc a opatrenia k zlepšeniu životných podmienok aj bezpečia a samozrejme starať sa o blahobyť ľudí ako aj celej spoločnosti. Bočáková (2015) hovorí o našej spoločnosti, v ktorej dochádza k zmene životných podmienok ľudí, narastajú sociálne riziká rodín i jednotlivcov. Niekedy však nie je riešenie a možnosti vhodného riešenia v ich silách, z tohto dôvodu má veľký význam sociálne zabezpečenie ako súčasť sociálnej politiky.

Použitá literatúra a informačné zdroje:

- BOČÁKOVÁ, O. 2013. Demografické východiská sociálnej politiky v Slovenskej republike. In: BOČÁKOVÁ, O. (ed.), *Sociálna politika a seniori*. Trenčín: TnUAD, 2013. ISBN 978-80-8075-612-3.
- BOČÁKOVÁ, O. 2015. Sociálna doktrína v kontexte sociálnej politiky SR. In: BOČÁKOVÁ, O. (ed.), *Sociálne zabezpečenie ako súčasť sociálnej politiky*. Tribun EU. Brno. 2015. ISBN 978-80-263-0886-7.
- BOTEK, O. 2009. Sociálna politika pre sociálnych pracovníkov. Piešťany, 2009. s. 8. ISBN 978-80-970240-0-0.
- BEBLAVÝ, M. 2012. Sociálna politika. In: <http://www.socialnapolitika.eu/index.php/1-uvod-do-socialnej-politiky/>
- BLAKEMOORE, K. 1998. Social policy: An Introduction. Open University Press, Buckingham. 1998.
- BRIŠKA, R. 1943. Národné hospodárstvo. Teória a politika. Družstevné vydavateľstvo a kníhkupectvo. Bratislava, 1943. S. 546
- HABÁNIK, T. 2013. Príčiny sociálnej exklúzie Rómov na Slovensku. In: Tomášiková, A., Kubišová, Z. (eds.), *Dimenzie súčasnej spoločnosti*. Trenčín: TnUAD, 2013. ISBN 978-80-8075-630-7.
- JANDOUREK, J. 2001. Sociologický slovník. Portál. Praha, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- OLÁH, M., SCHAVEL, M., ONDRUŠOVÁ, Z., NAVRÁTIL, P. 2009. Sociálna práca. Vybrané kapitoly z dejín, teórie a metód sociálnej práce. BEKI desing, s.r.o. 2009. ISBN 80-969449-6-7.
- POTUČEK, M. 1995. Sociální politika. SLON . Praha, 1995. 6 s. ISBN 80-85850-01-X
- RADÍČOVÁ, I. 2003. Sociálna ochrana na Slovensku. S.P.A.C.E. Bratislava, 2003.
- STRIEŽENEC, Š. 1996. Úvod do sociálnej práce. Trnava: AD. 1999.
- STRIEŽENEC, Š. 1996. Úvod do sociálnej práce. Trnava: AD. 1999. s. 213.
- TITMUSS, R.M. 1963. Essays on the Welfare State. London: Allen and Unwin.
- TOMEŠ, I. 1996. Sociální politika: teorie a mezinárodní zkušenost. Praha, Socioklub. 1996. s. 19. ISBN 80-902260-0-0.
- ŽÍŽKOVÁ, A. 1995. Základy sociální politiky. Vysoká škola ekonomická. Praha. 1995.

Kontaktné údaje

PaedDr. Silvia Horváthová - doktorand
Univerzita sv. Cyrila a Metoda
Fakulta sociálnych vied
Bučianska 4/A
Trnava
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
silvia.horvathova@ucm.sk

ŠPORTOVÁ POLITIKA A JEJ AKTÉRI V SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI

Sports policy and its actors in Slovak society.

Radim Zemko

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá pomenovaním problémov v športe a športovej politike na Slovensku a poukazuje na časté chyby pri tvorbe športovej politiky aktérmi, ktorí sú prítomní pri realizácii. Tiež sa poukazuje na fakt možného fungovania športovej politiky, ak by aktérmi v športovej politike boli tí správni ľudia. Je zameraný na nasledovné ciele: definície športu a politiky z historického a súčasného hľadiska, popísanie aktérov, ktorí sú prítomní pri tvorbe športovej politiky, prameňov športu na Slovensku a hlavne skutočné fungovanie športovej politiky na Slovensku.

Kľúčové slová

Šport, politika, športová politika, aktéri ako kľúčový pojem športovej politiky, pramene športu a politiky, športová politika a aktéri na Slovensku.

Abstract

A main objective of the thesis is the identification of issues in sport and sports policy in Slovakia and point in gout the actors common mistakes, who are present in its implementation. We have also pointed to the fact possible operation of sports policy, if the actors in the sports policy were the right people. The task is devoted to these objectives: the definitions of sport and politics of the historical and current perspective, the description of actors who are present at creation of the sports policy, the sports ources in Slovakia and especially the actual function in gof sports policy in Slovakia.

Key words

a sport, a sports policy, theactorsas a keyconcept of sports policy, thesourcesofsports and politics, a sports policy and theactors in Slovakia

„Šport vznikol a rozvíjal sa v súlade s históriou spoločnosti a jej sociálnym, politickým a ekonomickým charakterom“. (Sekot, 2003, s. 29). Sekot vo vysvetlení pojmu šport pokračuje a tvrdí, že šport ako taký, už stáročia súvisí so zdokonaľovaním jedinca, s cieľavedomosťou, s dosahovaním vrcholných cieľov a so systematickosťou a účelnosťou ľudského snaženia. Takéto zadefinovanie je nepochybne platné i v dnešnej dobe. K takémuto chápaniu sa však šport musel postupným plynutím času dopracovať, pretože základné historické zdroje spracovávajúce šport hovoria, že v takomto zmysle slova pojem šport určite neexistoval. V predhistorickej dobe to boli predovšetkým prvky prežitia, ktoré súviseli s fyzickou aktivitou a ako výraz vyjadrenia náboženskej viery (Sekot, 2003). Čo sa týka historických období, tak pramene uvádzajú päť základných období, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili vývoj a v konečnom dôsledku aj dnešnú podobu športu. Ide o nasledujúce historické obdobia: (Sekot, 2003)

Antické Grécko

V tomto období išlo prevažne o súťaže a hry. Aktérmi najpopulárnejších športových disciplín boli mladí muži, ktorí preferovali disciplíny akými boli závody bojových vozov, zápas, box, hod oštepom a diskom, lukostreľba, beh a skok do diaľky. Faktom potvrdzujúcim tvrdenie, že šport sa vyvíjal v súlade so spoločnosťou zostáva i to, že v tomto období boli ženy nielen z vyššie uvedených hier vylúčené, ale boli vylúčené i z hľadiska. Nakoľko sa tieto odohrávali na Olympe, kde ženy nemali dovolený prístup. Ďalším významným počinom športovej histórie je organizovanie olympijských hier, ktoré majú svoju tradíciu práve v období antického Grécka a ich organizovanie siaha až do dnešných čias.

Rímske impérium

Rímske hry vošli do dejín ako súboje gladiátorov, ktoré jednak slúžili na vojenskú prípravu a boli i zároveň prostriedkom masovej zábavy. Atraktivnosť hier sa neustále zvyšovala a to i napr. uzatváraním stávok na víťaza, prítomnosť divej zveri v boji s odsúdencami. Gladiátorstvo dosiahlo svoj vrchol, keď na konci republikánskeho obdobia vznikajú gladiátorské školy, ktorých úlohou bolo pripraviť gladiátorov na boj s rôznymi druhmi zbraní. Neskôr však prišlo obdobie úpadku Ríma a kompetentní sa snažili atraktivnosť hier dosiahnuť prítomnosťou žien- gladiátoriek, ktoré bojovali proti černocho- trpaslíkom. V konečnom dôsledku môžeme zodpovedne tvrdiť, že toto obdobie nemá so športom v dnešnom ponímaní nič spoločné a veľa by sa dalo diskutovať aj o dodržiavaní ľudských práv a o ľudskej dôstojnosti.

Stredovek

Pre toto historické obdobie je charakteristická výrazná sociálna diferenciácia medzi jednoduchým dedinským ľudom a šľachtou. Kým ľud chápal hry ako relaxačný nástroj, tak šľachta, vzhľadom na materiálne zabezpečenie, sa mohla venovať iným druhom športu. Toto tvrdenie potvrdzuje fakt, že v tomto období má zárodoky rozvoj biliardu, tenisu alebo i hádzanej.

Renesancia

„Obdobie vybudovalo tzv. „renesančného človeka“, teda jedinca všestranného, sociálne zdatného, vnímavého k estetickým hodnotám, zručného v ovládaní zbrane, silného telesne a vzdelaného v písme.“ (Sekot, 2003, s. 39). Vplyvom sociálnych a politických zmien v období reformácie došlo napr. k vydaniu prvého dokumentu, ktorý zastrešoval pojem šport. Išlo o dokument, ktorý dostal názov Kráľovská kniha športu. Ďalej stojí za zmienku obdobie humanizmu a pôsobenie J. A. Komenského, ktorý vytrvalo presadzoval fyzické zdravie napr. i tým, že rozdelil deň na osem hodín práce, osem hodín odpočinku a osem hodín spánku. V období osvietenstva dochádza k tomu, že šport sa stal nástrojom na vyplnenie si voľného času.

Priemyselná revolúcia

Športové aktivity sa stali vhodnou kompenzáciou každodenných povinností vo svete hlbokých premien ekonomických, politických a sociálnych, v prostredí zmien rodinných a spoločenských vzťahov prinášajúcich nové životné obzory a hodnotové záujmy. (Sekot, 2003, s. 40).

Chápanie športu v súčasnosti

„Šport je súčasťou dedičstva každého muža a ženy a nemožno ho nahradiť ničím iným.“ (Pierre de Coubertin⁴) Ide o definíciu veľmi všeobecnú a ponúkajúcu veľmi široký výber možností, čo si pod pojmom šport predstaviť.

Pri uvažovaní o stanovenom pojme môžeme nadobudnúť dojem, že ide o pojem s jasnou predstavou o jeho obsahu. Nepochybne môžeme tvrdiť, že je pojmom, ktorý má svoju tradíciu a patričnú históriu. Pri štúdiu vyššie uvedenej problematiky sme však zistili, že vysvetlenie jeho podstaty nemusí byť až také priamočiare a jednoduché. Štúdium stanovenej problematiky nás privádza k záveru, že existuje niekoľko definícií, ako si slovo šport vysvetliť a ako ho možno chápať. Zákon č. 28/2009 Z. z., o telesnej kultúre, v znení neskorších predpisov definuje šport pomocou dvoch samostatných úrovní – najprv ako „šport pre všetkých“, ktorý je definovaný ako „rekreačná aktivita uskutočňovaná rôznymi formami telesných cvičení a ďalšími záujmovými pohybovými činnosťami“, potom ako „výkonnostný a vrcholový šport“ definované ako „činnosti vymedzené pravidlami, osvojené v tréningovom procese, uskutočňované v súťažiach a organizované na zásadách dobrovoľnosti“. Treba však podotknúť, že takéto vysvetlenie nám ponúka slovenské právo v medziach Slovenskej republiky.

Slovensko ako plnohodnotný člen Európskej únie musí dbať aj na výklad športovej definície vykladanej v rámci európskeho priestoru, preto považujeme za podstatné v práci uviesť aj túto. Spracovaním športovej problematiky sa v rámci Európskej únie zaoberala Rada Európy, ktorej zodpovední členovia vypracovali tzv. Bielu knihu športu. Prostredníctvom Bielej knihy chápu šport ako „všetky formy telesných aktivít, ktoré prostredníctvom príležitostnej alebo organizovanej účasti vedú k preukazovaniu alebo zvyšovaniu telesnej zdatnosti a duševnej pohody, formujú sociálne väzby alebo umožňujú dosahovať výsledky v súťažiach na všetkých úrovniach“.⁵ Zároveň chápe šport ako sociálny a hospodársky fenomén, ktorý je na vzostupe a ktorý prispieva k napĺňaniu strategických cieľov Európskej únie: k solidarite a k prosperite. (Biela kniha o športe, s.6).

História politiky

Pokúsme sa naznačiť niekoľko pohľadov na pojem politika. Slovník cudzích slov definuje politiku ako riadenie štátu; ako programovanie a realizáciu verejnej, spoločenskej a štátnej správy a záležitostí, ako aktívnu účasť na veciach verejných, ako vzťahy medzi štátmi. Vidíme, že ide o veľmi obsírne vysvetlenie, ktorého obsah, tak ako ho poznáme dnes prešiel, podobne ako pojem športu, svojim historickým vývojom. I pri tomto pojme platí, že jeho vývoj vždy súvisel s konkrétnym stupňom poznania a rozvoja spoločnosti. Začiatky formovania politiky, spravovania štátov a vecí verejných je potrebné hľadať v časoch mysliteľa Konfúcia, ktorého učenie obsahuje hlboké morálne zásady, snažiac sa povýšiť ich na normy správania všetkých ľudí. Svedčí o tom jeho dielo Veľké učenie (Džupková, 2005). Hlavnou zásadou jeho učenia bolo tvrdenie: „Ked' starí chceli, aby v ríši žiarila cnosť, museli najprv usporiadať štát, keď chceli usporiadať štát, museli najskôr vnieť poriadok do svojich domácností, keď chceli vnieť poriadok do svojich domácností, zdokonaľovali najskôr svoju vlastnú osobu, napravovali najskôr svoje vlastné srdcia, keď chceli napraviť svoje vlastné srdcia, starali sa o pravdivosť svojich myšlienok, keď sa chceli starať o pravdivosť svojich myšlienok, zdokonaľovali najskôr svoje poznanie.“ (Džupková, 2005, s. 6) Vo svojom učení

⁴Pierre de Coubertin (1863–1937), francúzsky pedagóg a historik, zakladateľ moderných olympijských hier.

⁵www.lexforum.sk/349

presadzuje názor, že morálnu podstatu štátu možno vybudovať správnu výchovou a vzdelaním.

Ďalším významným mysliteľom, ktorý sa zaoberal definovaním politiky a štátu bol Platón. Práve on rozpracoval teóriu fungovania štátu, dokonca hovorí o ideálnom štáte. Ide o pomerne rozsiahle učenie, my z odporúčnych dôvodov uvedieme len tie najdôležitejšie body. Učenie Platóna a Konfúcia sa spája hneď v počiatočnom bode, keď obaja zhodne tvrdia, že na spravovanie štátu je potrebné vzdelanie a výchova už od útleho detstva. Platón však, na rozdiel od Konfúcia, možnosť poskytnutia vzdelania výrazne zužuje, keď tvrdí, že aktérmi verejnej politiky nemôžu byť otroci ani slobodní občania ženského pohlavia. Aktérmi verejnej politiky by podľa Platóna mali byť tri prirodzené slobodné stavy a to remeselníci, ktorí by zabezpečovali výrobu, bojovníci, ktorí by zabezpečovali poriadok v štáte a bezpečnosť občanov a napokon vládcovia, ktorí musia disponovať rozumom a tak dávať do súladu potreby občanov v bežnom živote. (Džupková, 2005).

Iný názor na štát a politiku ako takú mal Aristoteles, ktorý vo svojom učení používa pojmy ako monarchia, tyrania, aristokracia ba dokonca i demokracia. Podľa Aristotela však neexistuje ideálna forma riadenia štátu a tvrdí, že aktéri, ktorí sú politicky činní musia brať ohľad na konkrétne potreby príslušného národa v príslušnej dobe. Aristotelom sa uzatvárajú antické a staroveké politické názory.

Sv. Augustín venoval svoju pozornosť politike a štátu v diele O božom štáte, kde uvádza dva typy štátov. Nakoľko sa hlásil ku kresťanstvu, tak hovorí o štáte božom a štáte pozemskom. Boží štát je dokonalý, najvyššou cnosťou je viera a štát pozemský je riadený ľudskou prirodzenosťou, predstavuje pozemské zlo a hriech. Vo filozofii Tomáša Akvinského vidieť hlboký príklon k Aristotelovi, pretože z jeho foriem štátov si vyberá práve monarchiu za ideálnu formu spravovania štátu. Tvrdí, že je teda potrebný panovník, ktorý by bol dušou národa.

Obdobie reformácie, ktoré nastalo po stredoveku, prinieslo základy demokratických názorov. Tento trend potvrdilo i renesančné obdobie, kedy sú politické princípy postavené na racionálnom základe. Z odporúčnych dôvodov uvádzame len mená najdôležitejších predstaviteľov tohto obdobia, ku ktorým patrili napr. Nicolo Machiavelli, Thomas Hobbes, John Locke, Jean Jacques Rousseau (zaradovaný k osvietencom).

K budovaniu politických názorov sa výrazne podpísala i nemecká klasická filozofia s najvýznamnejším predstaviteľom tohto obdobia Imanuelom Kantom, ktorý podstatu štátu vidí v existencii právnych noriem.

Za zmienku stojí obdobie reprezentované Karlom Marxom a jeho učeniu, ktoré vošlo do dejín ako marxizmus. Základom tohto učenia boli výrobné sily, na základe ktorých chcel postaviť fungovanie štátu. (Džupková, 2005)

Chápanie politiky v súčasnosti

Politikou sa zaoberá spoločensko-vedná disciplína a to politológia. Pri analyzovaní tohto pojmu sme dospeli k záveru, že politiku nie je jednoduché zadefinovať. Dostupné zdroje uvádzajú niekoľko spôsobov ako ju vysvetliť. V 80. - 90. rokoch platil jednoduchý vzorec, v ktorom politika = moc. Jadro tohto vzorca je platné dodnes, pretože základom všetkých definícií politiky je moc. Pretože cieľom všetkých politických aktérov je nielen moc si získať, ale aj udržať si ju. *Základom politického života spoločnosti je získavanie, udržiavanie a využívanie moci. Moc je prvkom všetkých ľudských, resp. sociálnych vzťahov – vzťahov jednotlivcov, sociálnych skupín i spoločností. Je súčasťou všetkých oblastí života spoločnosti, v každej z nich existuje uplatňovanie moci, mocenské vzťahy i mocenská nerovnosť.* (Sopóci, 2004, s. 15). Až koncom 20. storočia sa definovanie rozšírilo na 5 rôznych spôsobov: (Juza, 2008, s. 4)

1. činnosť štátnych inštitúcií;
2. vzájomný vzťah moci, vplyvu, konfliktu;
3. funkcie v spoločenskom živote;
4. proces prijímania rozhodnutí;
5. riešenie konfliktov.

Juza v súvislosti s politikou uvádza niekoľko základných subjektov, ktorý sú vykonávateľmi moci. Začína štátom, pokračuje politickým režimom, politickými stranami, politickými hnutiami, záujmovými skupinami, nátlakovými skupinami. My sa v nasledujúcich kapitolách pozrieme na prepojenosť týchto politických subjektov a ich aktérov so športovou politikou.

Aktéri ako kľúčový pojem športovej politiky

Považujeme za potrebné vysvetliť ďalší z kľúčových pojmov našej práce, a tým sú aktéri verejnej a športovej politiky. Logickou úvahou nám vychádza, že je to niekto kto je vykonávateľom niečoho, niekto kto je činný v určitej oblasti. Takáto definícia však nie je postačujúca. Dostupné zdroje sa však zhodujú v tvrdení, že ide o natoľko špecifický pojem, že jeho poňatie nie možné vysvetliť komplexne. Z množstva definícií vyberáme tú, ktorá sa dotýka športových aktérov v politike, a to z hľadiska teórie verejnej voľby, podľa ktorej aktérov možno rozdeliť do štyroch veľkých skupín (Briška a kol., 2010).

Briška rozdeľuje aktérov do štyroch veľkých skupín (Briška a kol., 2010, s. 222):

A. VOLICI

Sú najšpecifickejšou skupinou z balíka aktérov verejnej politiky, nakoľko sa nezúčastňujú na implementácii t.j. na fungovaní verejnej politiky, stoja len na počiatku fungovania. V čase, keď sa moc „vkladá do rúk“ zodpovedných, sú teda súčasťou formovania vládnych strán alebo jedincov.

B. VOLENÍ POSLANCI, RESP. POLITICI

C. ŠTÁTNY APARÁT – ŠTÁTNI (VEREJNÍ) ZAMESTNANCI

D. OSOBNÍ AKTÉRI

Jeden z ďalších pohľadov na štrukturalizáciu aktérov verejnej politiky sa zaoberá mierou a charakterom zodpovednosti a participácie na prijímaných rozhodnutiach. Z tohto hľadiska Briška rozdeľuje aktérov verejnej politiky na tri základné skupiny.

Politické strany

Z množstva definícií o politických stranách, ktoré poskytuje odborná literatúra vyberáme tie základné črty, ktoré majú všetky definície spoločné. *Ide o organizácie s dobrovoľným členstvom, čo znamená, že strana nemôže nikoho násilím donucovať k plneniu určitých úloh, čím sa odlišuje od štátnej organizácie.* (Briška a kol., 2010, s. 226). Briška sa vo svojej publikácii odvoláva na G. Sartoriho, ktorý chápe politickú stranu ako politickú skupinu, ktorá sa zúčastňuje volieb a ktorá je schopná prostredníctvom nich presadiť svojich kandidátov do verejných úradov. Toto tvrdenie je pre nás najpriateľnejšie, pretože presadzujeme názor, že každý politický aktér, aj z radov športovcov, potrebuje podporu. Tu sa nám otvára priestor na komparáciu dvoch nami uvedených delení aktérov verejnej politiky. Vidíme spojenie medzi volenými poslancami, ktorí sú z veľkej miery členmi jednotlivých politických strán. Vidíme určitú paralelu a nadväznosť jedného kandidáta na poslanca, jednej politickej strany a jedného voliča. Je potrebné pripomenúť, že daní kandidáti môžu byť s akýchkoľvek odborov, môžu byť teda i športovcami, alebo ľuďmi, ktorí sa v rámci svojej funkcie budú snažiť podporiť práve túto oblasť. V tomto momente najdôležitejším zostáva volič, ktorý si z množstva kandidátov vždy vyberá podľa vlastného najlepšieho vedomia a svedomia, podľa vlastného záujmu. Preto presadzujeme názor, že športovo založený volič si

z portfólia kandidátov politických strán vyberie práve športového kandidáta, pretože očakáva, že práve takýto poslanec podporí práve záujmy športovo založenej obce.

Štátny aparát

Štátny aparát je ďalšou skupinou z radu aktérov verejnej politiky, do ktorej patria aj športové záujmy a aktivity. Jeho úlohou je technicko-organizačná príprava implementácie verejnej politiky, pripravenej centrálnou exekutívou – vládou daného štátu. (Briška a kol., 2010, s. 241). Briška vo svojej publikácii uvádza dôležitosť rozlišovania medzi jednotlivými členmi štátneho aparátu a uvádza štrukturalizáciu štátneho aparátu, ktorá je podrobená diferenciacii zamestnancov z pohľadu ich náplne a poslania. Uvádza nasledujúce skupiny zamestnancov:

- Skupina tvorivých štátnych zamestnancov, ktorých ďalej člení na:
 - a) stálych štátnych zamestnancov, zvyčajne odborníkov v problematike daného rezortu, ktorých úlohou je najmä príprava materiálov v danej agende,
 - b) nominovaných (menovaných) štátnych zamestnancov, ktorí sú zodpovední za plnenie vládneho programu v danom rezorte.
- Skupinu výkonných, resp. administratívnych štátnych zamestnancov

Briška však v tejto súvislosti poukazuje na častý problém, s ktorým sa môžeme stretnúť. Hovorí o tzv. dvojjednosti aktérov v rámci štátneho aparátu, teda administrátorov a politikov súčasne. Ďalej poukazuje na potrebu odbornosti jednotlivých aktérov, potrebu nezávislej pozície voči tzv. straníckym vplyvom a na potrebu odstránenia štátnej byrokracie v súvislosti s menovanými aktérmi verejnej politiky, ktorí sa menia v pravidelných volebných cykloch.

Tretí - občiansky - sektor a nepolitické organizácie

Pod pojmom tretí sektor odborná verejnosť označuje všetky mimovládne organizácie, ktoré poskytujú služby v rôznych oblastiach. Briška ponúka prehľad aktivít, do ktorých sa zapája tretí sektor ako aktér verejnej politiky.

- Ide o činnosti v oblasti humanity, charitatívnej činnosti, činnosť s mládežou. Práve posledný bod, teda práca s mládežou, nás pri skúmaní danej problematiky zaujal najviac. Zistili sme, že ide mnohokrát o podporu mládeže v oblasti športových aktivít, ide o podporu mladých začínajúcich športovcov. Svedčí o tom aktivita bývalého slovenského hokejistu, za podpory ktorého vznikla Hokejová akadémia Zdena Cígera Stars for Stars. Cieľom, ktorej je podporiť mladých ambiciózných a talentovaných hráčov, ukázať im ako funguje svet „veľkého športu“ a dať im tak príležitosť dosiahnuť v živote svoje športové ciele. Je to v každom prípade pozoruhodná aktivita, pretože nie je tajomstvom, že na rozbehnutie a fungovanie takéhoto projektu sú potrebné finančné prostriedky. Nie každý je ochotný investovať do niečoho len preto, aby pomohol niekomu inému.
- Občianska advokácia – cieľom tejto skupiny je vnášanie noriem a zákonov do života spoločnosti, a tak dosiahnuť jej správne usporiadanie. Hlavnou náplňou práce občianskej advokácie je lobovanie, vyjednávanie, súdne akcie, voľby. Pri svojej práci využívajú kampane, petície, snažia sa o informovanie a vzdelávanie občanov.
- Pôsobia ako tzv. think-tangy – *t.j. mozgové rezervoáre, resp. výskumno-analytické inštitúcie, ktoré majú kapacitu robiť výskum v rôznych oblastiach verejnej politiky a presadzovať jednotlivé návrhy.* (Briška, 2010, s.242.) Briška tieto think-tangy ďalej rozdeľuje, a zároveň pripúšťa, že na základe tejto diferenciacie je zložité zaradiť jednotlivé inštitúcie k tretiemu sektoru. Sú to:
 - a) think-tanky, ktoré sú pridružené k politickým stranám;

- b) think-tanky, ktoré sú priamo závislé od vládnych orgánov a inštitúcií;
 - c) nezávislé think-tanky, ktoré sa snažia o začlenenie do občianskeho sektora.
- Nepolitické organizácie – Tóth k nim priraduje odbory, asociácie zamestnávateľov, nové sociálne hnutia, náboženské spoločnosti, občianske ideologické združenia, kriminálne organizácie. Ani pri jednej z týchto organizácií sme nenašli aktivitu, ktorá by smerovala k športovej politike. Z tohto dôvodu nebudeme tieto organizácie ďalej analyzovať.

Médiá ako aktér športovej politiky

Ide o osobitnú kategóriu aktérov verejnej politiky, pretože disponujú silou vytvárania verejnej mienky, majú schopnosť ovplyvňovať voličov, napr. aj pri predvolebných kampaniach. Vstupujú do verejnej politiky, tak ako voliči. Nepodielajú sa na fungovaní verejnej, športovej politiky, ale sú jej súčasťou pri výbere vhodných kandidátov resp. politických strán. Sú akýmsi spojovacím článkom medzi voličmi a ponúknutými možnosťami, teda volenými zástupcami. Jednotliví kandidáti, teda i športovci s politickou ambíciou využívajú práve médiá ako nástroj zviditeľnenia vlastnej osoby pred prichádzajúcimi voľbami, využívajú ich ako spôsob dostať sa k širokej mase ľudí. Nielen pred voľbami prichádzajú aktéri športovej politiky do kontaktu s médiami. Práve médiá sú často prostriedkom na vysvetlenie sporov, káuz, nejasností. Na druhej strane i médiá s obľubou podporujú napr. športových kandidátov, pretože vychádzajú z ich doterajšej popularity a podpora takéhoto kandidáta je jednoduchšia ako presadenie niekoho pre verejnosť neznámeho. Ako príklad uvádzame kampaň známeho slovenského hokejistu Petra Šťastného, ktorý využil médiá pri svojej kandidatúre do Európskeho parlamentu. Z pozície diváka uznávame, že pri spozorovaní známej tváre pri politickej kampani, tá v nás vyvolá záujem a zotrváme pri nej. Pre kompletnosť uvádzame, že Peter Šťastný sa stal v rokoch 2004 – 2009 prvým europoslancom za stranu SDKU spolu s Eduardom Kukanom. Veríme, že sa tak stalo aj pričinením vhodnej mediálnej kampane.

Problematika médií je veľmi obsiahla, preto si ju dovoľíme uzatvoriť ako fenomén s neuveriteľnou silou.

Pramene športu a politiky na Slovensku

Táto problematika vstúpila do popredia až v 80. rokoch 20. storočia. Dovtedy sa ňou nezaoberal žiaden slovenský autor. Poprednou osobnosťou tejto témy sa stal český autor Michal Králík. Dostupné zdroje uvádzajú Králíkovo chápanie športového práva, ktorý presadzuje názor, že športové právo nie je právnym odvetvím, ale hovorí len o informačných prameňoch, pričom len niektoré z nich sú aj formálnymi prameňmi práva. (Králík, 2001). Uvádza nasledujúce informačné pramene športového práva:

- a) legislatíva: všeobecná a športová, národná a medzinárodná,
- b) judikatúra,
- c) športové normy neprávnej povahy,
- d) inštitucionalizované podávanie informácií (univerzity, spoločnosti športového práva a i.),
- e) veda a iné písomníctvo.

Vzhľadom na fakt, že z vyššie uvedených možností napr. veda, univerzity a judikatúra sú iba materiálny prameň slúžiaci na vytváranie noriem, nie sú teda formálnym prameňom vzniku športového práva a nebudeme sa nimi ďalej zaoberať.

Všeobecne záväzné právne normy

Budeme sa zaoberať iba formálnymi prameňmi vzniku športového práva. Gábriš vo svojej publikácii nehovorí o „prameňoch športového práva“, ale o „prameňoch športového normatívneho systému“. Pričom pri svojej diferenciacii vychádza z klasického pozitivistického chápania práva ako súboru právnych noriem v štátom stanovenej forme alebo vo forme ním uznanej a štátom vynútitel'ných. (Gábriš, 2011).

Gábriš všeobecne záväzné právne normy hodnotí vzhľadom na článok 7 Ústavy SR, ako aj na členstvo v Európskej únii, pretože tvrdí, že sa nemôžeme obmedziť iba na normy stanovené štátom, teda Slovenskou republikou, ale je potrebné brať do úvahy aj medzinárodné právo a právo Európskej únie. To znamená, že prihliadame na normy, ktoré síce štát nestanovuje, ale sú štátom uznané. Uvádžame konkrétne články citované z Ústavy SR, ktoré spracovávajú hierarchiu a spôsob prijímania zmlúv o ľudských právach a slobodách.

Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR Slovenská republika uznáva, že:

Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Podobné ustanovenie spracováva čl. 7 ods. 2, len tým rozdielom, že ustanovuje zmluvy v rámci Európskej únie:

Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykonáva zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Podľa čl. 154c ods.1 *Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákon, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.*

Nasledujúce východiská uvádzame preto, lebo tvoria základ systému právnej úpravy športu v SR, ktoré Gábriš chápe ako **právo aplikovateľné na šport**. Podľa spomínaného autora systém práva aplikovateľného na šport tvoria nasledujúce body:

- **normy najvyššej, nadzákonnej právnej sily:**
 - a) primárne, sekundárne a terciárne právo Európskej únie, ktoré má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, a dokonca podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ (Gábriš opierajúc sa o tvrdenie Bröstla uvádza, že napr. v prípade Van Gend en Loos, Costa v. Enel, Internationale Handelsgesellschaft, či Simmenthal) má prednosť aj pred Ústavou SR,
 - b) ústava SR,
 - c) ústavné zákony,
 - d) výsledky referenda so silou ústavného zákona,
 - e) medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré majú prednosť pred jej zákonmi za podmienok ustanovených v čl. 7 a čl. 154 c Ústavy SR;
- **akty iných najvyšších ústavných orgánov, nadzákonnej alebo zákonnej právnej sily:**

- a) nález Ústavného súdu SR, keďže v prípade zisteného nesúladu právnej normy ústavou SR táto norma (zákon) stráca najprv účinnosť a po uplynutí lehoty na jej nápravu Národnou radou SR (6 mesiacov) aj platnosť,
- b) rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii;
- **normy so silou zákona:**
 - a) zákony,
 - b) výsledky referenda so silou zákona,
 - c) medzinárodné zmluvy so silou zákona,
 - d) v čase prístupových rokovaní do EÚ (do roku 2004) aj nariadenia vlády podľa čl. 120 ods. 2 Ústavy SR;
- **podzákoné normy:**
 - a) nariadenia vlády,
 - b) všeobecne záväzné predpisy ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy (vyhlášky a výnosy),
 - c) všeobecne záväzné vyhlášky miestnych orgánov štátnej správy,
 - d) všeobecne záväzné nariadenia vyšších územných celkov (samosprávnych krajov) a obcí,
 - e) interné normy, ktorých prijatie predpokladá zákon. Sem však nepatria športové interné normy;
- **kolektívne zmluvy v pracovnom práve**
 - športovcov sa väčšinou netýkajú, pretože nepodliehajú pracovnému právu, výnimkou sú športovci zamestnaní napr. Národným športovým centrom.

Gábriš pramene právnej úpravy športu rozdeľuje i z hľadiska predmetu úpravy na:

- a) **športové právne predpisy**, ktorých jadro tvorí predovšetkým šport a telesná kultúra. Stretávame sa tu s dvomi druhmi predpisov, a to:
 - b) **rámcové organizačné zákony:**
 - zákon č. 288 / 1997 Z. z. o telesnej kultúre;
 - zákon č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu.
 - c) **špecializované predpisy**
 - zákon č. 226 / 1994 Z. z. o používaní a ochrane olympijskej symboliky a o Slovenskom olympijskom výbore;
 - zákon č. 479 / 2008 Z. z. o organizovaní verejných telovýchovných podujatí, športových podujatí a turistických podujatí a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
 - vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 525 / 2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na telovýchovno-športové zariadenia;
 - vyhláška Ministerstva školstva SR č. 444 / 2008 Z. z. o akreditačnej komisii pre oblasť telesnej kultúry a o Jednotnom vzdelávacom systéme odborníkov v športe Slovenskej republiky;
 - Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 542 / 2008 Z. z. o postupe pri vykonávaní dopingovej kontroly a nakladaní s odobratými biologickými vzorkami športovca;
 - Vyhláška Ministerstva vnútra SR č. 332 / 2009 Z. z. o podrobnostiach o kamerovom zabezpečovacom systéme.
 - d) **všeobecné právne predpisy**, ktoré obsahujú úpravu športu a telesnej kultúry ako vedľajší prvok:

Zo všetkých vyberáme len zákon o majetku obcí č. 138 / 1991 Zb. z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého §2a: „*Nehnutelné veci štátu, ku ktorým zaniká právo trvalého užívania telovýchovných jednôt podľa osobitného predpisu, prechádzajú dňom nadobudnutia*

jeho účinnosti do vlastníctva obce, na území ktorej sa nachádzajú. Obec je povinná zachovať účelové určenie tejto nehnuteľnosti“.

e) ostatné všeobecne právne predpisy

Interné športové normy

Problematika interných športových noriem je veľmi diskutabilná, pretože v slovenskej teórii práva tieto normy nemajú charakter právnych noriem. Podľa Gerlocha patria do tzv. paraprávneho systému. (Gerloch, 2009).

Nastolenú problematiku najlepšie ilustruje **Zákon č. 300 / 2008 Z. z. o športe** totiž vyslovene predpokladá, že športové organizácie si prijímajú vlastné normy. (Gábriš, 2011, s. 32). Je dôležité podotknúť, že tieto interné športové normy sa nesmú odlišovať od noriem medzinárodných športových federácií. Do tohto procesu teda ako aktéri športovej politiky vstupujú ľudia stojaci za samotnou tvorbou, ale aj prijímaním daných interných noriem. Interné športové normy sa teda týkajú napr. sporov, ktoré zastrešuje vyššie uvedený zákon konkrétne § 24 ods. 1: *Pravidlá športovej súťaže národného športového zväzu ustanovujú v rámci pravidiel medzinárodného športového zväzu spôsob rozhodovania sporu o porušení konkrétneho pravidla v priebehu konkrétnej kolektívnej hry alebo individuálneho športového výkonu. Ďalej § 25 ods. 1 pojednáva o porušení pravidiel športovej súťaže mimo konkrétnej hry. V takomto prípade rozhodujú národné športové zväzy svojimi orgánmi podľa pravidiel športových súťaží a podľa vlastných stanov.* Vyššie uvedený zákon zastrešuje i disciplinárne konanie, konkrétne § 26 ods. 1 ktorý tvrdí, že aktérmi disciplinárneho konania môžu byť športovci, športové kluby alebo športoví odborníci. Disciplinárne konanie sa môže začať ak jeden z aktérov porušil pravidlá športovej súťaže počas hry alebo pravidlá vyplývajúce zo stanov športového klubu alebo národného športového zväzu alebo z rozhodnutia ich orgánov. Gábriš uvádza ako osobitný predmet internej športovej normy úpravu sankcií na doping. Vychádza z predpokladu, že istú sankciu stanovuje národný zväz podľa športových predpisov medzinárodnej federácie. Ak nastane prípad, že takéto ustanovenie absentuje pristupuje sa k štátom stanovvej sankcii. Opäť vidíme hierarchiu postupnosti prijímania určitých rozhodnutí na základe dôležitosti jednotlivých zmlúv a stanov. Predpis medzinárodného charakteru má prednosť pred vnútroštátnym predpisom. § 21 ods. 1 obsahuje tvrdenie: „*Ak svetová dopingová agentúra alebo medzinárodný športový zväz neurčí iné pravidlá, národný športový zväz potrestá športovca za užitie dopingu dočasným alebo doživotným zákazom účasti na športových súťažiach a vyradením zo športovej reprezentácie...*“

Pri štúdiu nastolenej témy sme zistili, že v súvislosti s internými normami môže dôjsť ku komplikáciám. V podobe prijatých interných noriem, ktoré zákon č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu nepredpokladal. Ako príklad uvádzame disciplinárne poriadky. „Kým totiž zákon v § 27 ods. 2 predpokladá, že sankcie za disciplinárne previnenia budú upravené v stanovách športových organizácií, v skutočnosti sa tieto sankcie nachádzajú v osobitných disciplinárnych poriadkoch, na ktoré Stanovy iba odkazujú. Pri príliš formalistickom výklade by sa dalo vyvodzovať, že v takomto prípade ide o prepis, ktorého prijatie zákon nepredpokladal, a jeho „právna“ povaha by mohla byť spochybnená“. (Gábriš, 2011, s. 33). Takže sa nám otvorila problematika, či športové normy možno považovať za normy právne. Prusák zastáva názor, že športové normy určite nepatria k právnym normám, na druhej strane Holländer presadzuje názor, že právny význam majú.

Gábriš sa interným športovým normám venuje i naďalej a ponúka prehľad noriem z hľadiska ich povahy: (Gábriš, 2011, s. 35)

- a) normatívnych právnych aktov vo forme stanov vydaných na základe zmocnenia zákonom č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu,

- b) kombinácie normatívnych právnych aktov a právnych úkonov (jednostranných v pracovnom práve, príp. dvojstranných v občianskom a obchodnom práve),
- c) dvojstranných právnych úkonov, teda zmlúv.

Vzťah štátu a športu v SR

Nasledujúca časť bude venovaná aktérom verejnej a športovej politiky vo vzťahu k športu. Ich pôsobenie je realizované prostredníctvom orgánov a organizácií štátu a verejnej správy. Pri spracovávaní sa budeme opierať o dostupné znenia zákonov opisujúcich danú problematiku.

Zákon o telesnej kultúre

Zákon č. 288 / 1997 Z. z. § 3 o telesnej kultúre iba rámcovo upravuje subjekty pôsobiace na úseku telesnej kultúry, sú nimi:

- orgány štátnej správy,
- samosprávny kraj,
- obec,
- občianske združenia,
- iné právnické osoby a fyzické osoby.

Predstaviteľmi verejnej správy a teda aj nositeľmi verejnej politiky vo vzťahu k športu sú však podľa zákona najmä nasledujúce ministerstvá:

- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky,
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky,
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Každé z uvedených ministerstiev splňa v tvorbe športovej politiky svoje úlohy. Gábriš uvádza, že Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky je v tesnej spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a spoločne sa zúčastňujú na tvorbe koncepcie a programu rozvoja telesnej kultúry. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky je zasa zodpovedné za tvorbu podmienok na rozvoj telesnej kultúry. Konkrétne toto ministerstvo zabezpečuje napr. kontrolu v oblasti dopingu, ale je potrebná i ich spolupráca s farmakologickými spoločnosťami a následná kontrola používaných farmakologických prípravkov vo fitnescentrách a posilňovniach. Ministerstvo vnútra a obrany vstupujú do tohto procesu len vo vzťahu k športovým organizáciám, ktoré patria do ich kompetencie. Pričom najdôležitejšiu úlohu zohráva Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu. Presadzujeme názor, že športové nadanie a talent je potrebné podporovať a rozvíjať už od útleho detstva. Vzdelávanie je doménou Ministerstva školstva Slovenskej republiky, konkrétne 1. februára 2002 prijalo usmernenie č. 151 / 2002-71 k starostlivosti o športovú mládež. Usmernenie upravuje spôsob starostlivosti o športovo-talentovanú mládež. Ministerstvo má niekoľko možností, ako tak urobiť:

- A) Prvou možnosťou je zriadiť športové triedy a športové školy. „Športové triedy zriaďuje riaditeľ školy na základe predchádzajúceho súhlasu zriaďovateľa po dohode s príslušným telovýchovným subjektom, pri ktorom majú byť zriadené, a po zaradení do siete Ministerstvom školstva Slovenskej republiky“. (Gábriš, 2011, s.94). Športová trieda je určená pre žiakov, ktorí majú ukončení štvrtý rok povinnej školskej dochádzky.

Športová škola môže mať charakter Centra olympijskej prípravy, jej zriadenie upravuje Metodický pokyn č. 17 / 2009-R z 20. októbra 2009 k organizácii a činnosti centier olympijskej prípravy.

- B) Druhou možnosťou ako podporiť športovo nadanú mládež je zriadenie Centra talentovanej mládeže. Dostupné zdroje hovoria, že takéto centrá sú určené talentovanej mládeži vo vyššej vekovej kategórii žiactva a dorastu. „Kontrolu jeho činnosti vykonáva odborný orgán príslušného športového zväzu a Konfederácia športových zväzov v spolupráci s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky.
- C) Tretou možnosťou je Zväzové centrum prípravy mládeže, ktoré zoskupuje tých najtalentovanejších športovcov kadetskej a juniorskej kategórie (do 23 rokov). Ide o dlhodobú prípravu.

Zákon o organizácii a podpore športu

Ide o zákon č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu z 2. júla 2008. Dostupné informačné zdroje uvádzajú, že tento zákon paralelne rozvíja a dopĺňa zákon o telesnej kultúre. Zákon č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu konkrétne obsahuje:

- a) úlohy v oblasti štátnej podpory vrcholového a výkonnostného športu, starostlivosti o športové talenty a športovania detí, žiakov a študentov,
- b) organizáciu prípravy športovcov na reprezentáciu Slovenskej republiky,
- c) opatrenia v boji proti dopingu v športe a postavenie Antidopingovej agentúry Slovenskej republiky,
- d) rozhodovanie sporov v športe,
- e) zriadenie a správu informačného systému verejnej správy o športe.

V porovnaní s predchádzajúcim zákonom je aktérov, ktorí aplikujú tento zákon do praxe o niečo menej. Ministerstvá sú tri a ďalším činiteľom, ktorý zohráva v tomto procese významnú úlohu je Vláda Slovenskej republiky. Takže aktérmi organizácie a podpory športu sú:

- a) Vláda Slovenskej republiky,
- b) Ministerstvo školstva Slovenskej republiky,
- c) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
- d) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Financie ako aktér športovej politiky

V tejto časti sa budeme venovať ďalšiemu z aktérov verejnej a športovej politiky. Dovoľujeme si povedať, že o najvýznamnejší, pôjde o finančné prostriedky vstupujúce do vyššie uvedených vzťahov, aby tieto mohli fungovať a prosperovať. Pozrieme sa na finančné prostriedky zo zákonného pohľadu. Ide o niekoľko zákonov, ktoré spracovávajú, čo všetko môže byť povoleným a zákonným zdrojom príjmu športových organizácií alebo jednotlivých športovcov.

Zákon č. 288 / 1997 Z. z. o telesnej kultúre nám určuje hlavné zdroje financovania telesnej kultúry :

- a) prostriedky štátneho rozpočtu najmenej vo výške 0,5 % jeho ročného objemu alebo prostriedky štátneho rozpočtu ustanovené osobitným zákonom o podpore športu štátom,
- b) výnos z lotérií a iných podobných hier,
- c) prostriedky občianskych združení, ktoré pôsobia v oblasti telesnej kultúry,
- d) príjmy z reklám,
- e) prostriedky z darov,
- f) prostriedky z úverov právnických osôb,
- g) prostriedky samosprávnych krajov a obcí.

Zákon č. 528 / 2010 Z. z. je novelizovaným zákonom č. 300 / 2008 Z. z. o organizácii a podpore športu. Novelizovaný zákon prináša úpravu zdrojov financovania športu. Uvádza nasledujúce zdroje financovania športu:

- a) prostriedky štátneho rozpočtu v rámci rozpočtovej kapitoly v rámci Ministerstva školstva (dotácia),
- a) prostriedky Ministerstva obrany a Ministerstva vnútra v rámci ich rozpočtových kapitol,
- b) prostriedky z rozpočtov obcí,
- c) prostriedky z rozpočtov vyšších územných celkov,
- d) dary a príspevky od právnických a fyzických osôb,
- e) príjmy z podnikania,
- f) prostriedky Európskej únie,
- g) vlastné prostriedky právnických osôb a fyzických osôb vykonávajúcich športovú činnosť,
- h) iné zdroje.

Za zmienku určite stojí financovanie športu z výnosy hazardných hier, ktoré je takisto ošetrené zákonom, i keď ide o nepriame financovanie, pretože zákon č. 171 / 2005 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov totiž v § 37 prevádzkovateľom hazardných hier ukladá povinný odvod do štátneho (obecného) rozpočtu. Výška odvodu je stanovená percentom z hernej istiny daného typu hry. Pre ilustráciu uvádzame niekoľko príkladov:

- a) pri žrebových lotériách 15 % z hernej istiny do štátneho rozpočtu,
- b) pri tombolách 15 % zo sumy vypočítanej ako súčin počtu vydaných žrebov a ceny za jeden žreb do štátneho rozpočtu,
- c) pri číselných lotériách 17 % z hernej istiny do štátneho rozpočtu.

Vzhľadom na rozsiahlosť a neprehľadnosť financovania športu na Slovensku, by sme mohli povedať, že najväčším poskytovateľom finančných prostriedkov pre veľké množstvo športov je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR). Podľa nás sa síce MŠVVaŠ SR snaží rozdeliť financie čo najlepším spôsobom, ale nie vždy tým najšťastnejším a preto si dovoľíme uviesť ako názorný príklad tabuľku, kde budú uvedené finančné prostriedky pre nami vybrané športy.

Tabuľka č. 1 Dotácie v oblasti športu za rok 2013

Prijímateľ dotácie	Dotácia
Slovenský futbalový zväz	6 490 500,00
Slovenský zväz ľadového hokeja	3 839 770,00
Slovenský atletický zväz	1 005 210,00
Slovenský zväz cyklistiky	551 000,00
Slovenská asociácia kulturistiky	268 560,00
Slovenský zväz karate	168 722,00
Slovenská asociácia pretláčania rukou	64 150,00

Zdroj: <https://www.minedu.sk/register-poskytnutych-dotacii/>.

Pre rozsiahlosť športov sme vybrali športy, ktoré sú na Slovensku nosné, alebo ktoré majú každoročne za sebou úspechy. Ako vidíme v tabuľke č. 1, nedalo by sa povedať, že športy ktoré dostávajú najviac sú aj najúspešnejšie, skôr by sa dalo povedať, že majú najviac problémov ako napr.: štadióny v havarijnom stave (česť výnimkám), alebo žiadne štadióny, a čo sa týka úspechov na rôznych podujatiach skoro žiadne. Na strane druhej sú športy, ktoré

dostávajú omnoho menej, ale majú za sebou výraznejšie úspechy. Pravda je ale bohužiaľ taká, a oproti iným krajinám a ich aktérom sa na Slovensku vynakladajú omnoho menšie finančné prostriedky.

Športová politika a jej aktéri

V rámci Slovenska je podľa Národného programu rozvoja športu činných cca 7000 športových klubov, telovýchovných jednôt a základných organizačných zložiek, ktoré vznikli na základe zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov. V týchto organizáciách je pravidelne činných okolo 600 000 občanov, vykonávajúcich túto službu bez nároku na finančné ohodnotenie, a samozrejme dobrovoľne na úkor svojho voľného času. Na základe posledných odhadov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR môžeme hovoriť o približne 200 000 aktívnych športovcoch, ktorí sa zúčastňujú športových súťaží, čo predstavuje približne 4% celkovej populácie Slovenskej republiky. Pokiaľ sa budeme venovať športovej mládeži, tak podľa Národného programu je vo výške 1400 evidovaných útvaroch pre pohybovo nadanú mládež sústredených vyše 46 025 športovcov, čo je asi zhruba 6% populácie, ktorá navštevuje základné a stredné školy. A preto s istotou môžeme povedať, že telovýchovné a športové hnutie je tak najväčším a najaktívnejším občianskym hnutím v Slovenskej republike, ktoré sa na národnej úrovni skladá z vyše stovky strešných športových a telovýchovných celkov. (Gábriš, 2011).

Čo sa týka obecnej úrovne, každá obec má právo si určovať, akým smerom sa bude obec rozvíjať, a teda je určitým „hráčom“ v oblasti športovej politiky. Jednou oblasťou sú materské a základné školy, kde môže obec prispieť v oblasti vybavenosti pre tieto zariadenia (napr.: telocvičňa, detské ihriská, tenisové kurty). Druhá oblasť, kde sa väčšina obcí, v rámci možností, realizuje je dôstojná reprezentácia svojej obce. Každá obec má rôzne športové oddiely, ktoré na jednej strane reprezentujú obec a na strane druhej sa snažia pritiahnuť k športu nielen deti, ale aj rôzne vekové kategórie, čo samozrejme vedie nielen k reprezentácii obce, ale aj k určitému rozvoju kultúry v obci a k určitej prezentácii obce navonok. Toto je ale len určitá časť faktorov, ktoré vplývajú na športovú politiku a jej aktérov. V neposlednom rade nemôžeme zabúdať na podnikateľské prostredie, ktoré je veľmi dôležitým subjektom v tejto oblasti a tiež rôzne dotácie, či už od štátu, Európskej únie alebo tiež prostriedkami rôznych grantov.

Obecná športová politika je vo väčšine prípadov vykonávaná dobrovoľne, bez nároku na finančné ohodnotenie, i keď v niektorých prípadoch veľmi záleží o aký druh športu ide. Pokiaľ sa na to pozrieme z pohľadu futbalu, je veľmi veľký rozdiel akú súťaž hráte, ktorú obec reprezentujete a v neposlednom rade, aké podnikateľské prostredie sa vo vašej obci nachádza. Všetci aktéri, ktorí sa venujú tejto činnosti sa musia zaoberať veľkým počtom problémov, ktoré ich pri realizácii čakajú. Hlavne na obecnej úrovni tu máme problém s úpadkom hráčov už v žiackom veku, čo sa nám neskôr premietá do dorasteneckého a mužského futbalu. Ako dobre vieme, veľa detí sa radšej venuje športu za obrazovkami počítačov, tiež nie je v obciach dostatok detí, aby mohli jednotlivé futbalové kluby absolvovať žiacke súťaže. Preto, sa tu v poslednom období stretávame nielen na žiackej úrovni, ale aj dorasteneckej a pomaly sa začína hovoriť aj o mužskej kategórii o spájaní futbalových oddielov medzi rôznymi obcami. Tento dôsledok je hlavne z toho dôvodu, že tu je možnosť aspoň nejakým spôsobom znížiť zaťaženosť na niektorých úsekoch a hlavne sa stáva, že sa tým snažia, aspoň do určitej miery, zabrániť úplnému úpadku, dokonca v niektorých prípadoch až k úplnému ukončeniu činnosti.

Obecní aktéri športovej politiky musia hlavne riešiť otázku, ktorá je založená na samom bytí športu, a to je otázka financií. Musia riešiť otázky výstroja, vybavenosti športovísk a samozrejme presunov v rámci športových súťaží. Vo veľa prípadoch je v týchto

situáciách ako istý druh aktéra spolu prítomná aj obec, ktorá môže do určitej miery pomôcť obecnými financiami. A taktiež sa veľa vecí deje v súčinnosti medzi obcou a športovými organizáciami. Ako príklad by sme použili obec Kátlovce, kde máme zo športov zastúpenie vo futbale, hokejbale a tiež ako určitý druh športu aj Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má veľmi dobré výsledky na celoslovenskej úrovni⁶. Obec Kátlovce je v súčinnosti nielen so športovými spolkami, ale so všetkými spolkami⁷, ktoré sa v obci nachádzajú. A preto môžeme povedať, že táto spolupráca je na veľmi vysokej úrovni vďaka všetkým aktérom, ktorí sú pri tvorbe malej športovej politiky prítomní. Táto spolupráca veľakrát spočíva v spoluorganizovaní rôznych pracovných akcií v rámci športovísk a rôznych športových podujatí, kde obec vystupuje ako hlavný aktér a organizátor.

Problémy, ktoré boli spomenuté v predchádzajúcich riadkoch, v mnohých prípadoch pomáhajú zvládať tiež podnikatelia, ktorí financujú rôzne potreby športu, a ako je na Slovensku zvykom, je veľký rozdiel medzi podnikateľom a podnikateľom. Na tej najnižšej úrovni máme podľa nás dva spôsoby, akými sa táto skupina aktérov podieľa na tvorbe športovej politiky. Jedna skupina prispieva do tejto oblasti malými finančnými príspevkami, ktoré pomáhajú na fungovanie a chod týchto športových inštitúcií (vďaka finančnej kríze z roku 2008 sa tento okruh poskytovateľov znižuje každým rokom). Druhá skupina aktérov prispieva omnoho väčšími prostriedkami, ktoré dokážu danú športovú politiku robiť trochu iným spôsobom. Na základe skúseností môžeme povedať, že nie vždy tým správnym spôsobom. Myšlienka nebýva spočiatku až taká zlá, ale postupom času, v horizonte spravidla do niekoľkých rokov, sa ukazuje, že menej je niekedy viac. Pravda je, že títo aktéri dokázali pomôcť svojimi „čistými“ peniazmi, dokázali niečo vybudovať, niekam sa posunúť, mali výsledky, ale nikto sa nepozeral za akú cenu. A potom všetkom prichádza tvrdá realita, ktorá je možná len na Slovensku. Aktérom dochádzajú „čisté“ peniaze, bez ktorých nie je možné ďalej pokračovať v začatej práci a postupne všetko upadá, vracia sa do starých kolají, dokonca niekedy aj horšie.

V predchádzajúcich riadkoch sme sa venovali problematike športovej politiky a aktérom na obecnej úrovni, kde sme z časti popisali podľa nás iba zlomok problémov, ktoré súvisia s týmto odvetvím. S niečím podobným sa stretávame aj na vyšších úrovniach športovej politiky, kde máme na mysli mestá a v neposlednom rade reprezentácie Slovenska.

Dovoľme si povedať, že športová politika v našich mestách je o niečom inom ako sme to opísali v predošlých riadkoch. Aktéri venujúci sa tejto oblasti riešia iné problémy zo zabezpečovaním a chodom svojich inštitúcií. Samozrejme nemusia riešiť problém napr. s nedostatkom detí, ale majú problém ich prilákať. Nemajú možno problém s finančnými prostriedkami, predsa je tu viac podnikateľov, firiem a investorov, ktorí sú ochotní investovať svoje financie takýmto spôsobom a ukazuje sa i väčší priestor a viac možností ako toto všetko využiť tým správnym smerom a spôsobom.

Netreba tiež zabúdať, že aktéri, ktorí dávajú do tohto biznisu svoje financie, nerobia tieto veci len tak, ale iba za vidinou zisku a nie vždy to robia tým správnym spôsobom. Taktiež tu máme veľa príkladov, kedy sú presadzovaní športovci majúci za sebou práve týchto aktérov, i keď nie sú v tom najlepší. A práve preto sa dosť často stáva, že aktéri, ktorí dávajú do toho svoje peniaze, tiež určujú kto bude uprednostňovaný, hoci nemá také kvality ako ten, čo nemá za sebou tento druh aktérov. Výsledkom čoho je podľa nás „športová diskriminácia“, kde veľa týchto športovcov je nútených ukončiť svoju kariéru, pretože prišli „lepší“ športovci.

⁶Majstrovstvá Slovenska DHZ, rok 2007, Pruské, 3. miesto; rok 2009, Kysucké Nové Mesto, 1. miesto; rok 2011, Dubnica nad Váhom, 3. miesto; rok 2013, Skalica, 3.miesto.

⁷Pol'ovnícke združenie Dolina, Zväz záhradkárov, Jednota dôchodcov.

Problémy športovej politiky na Slovensku

V predchádzajúcej podkapitole sme sa venovali iba časti problémov, ktoré trápia športovú politiku na tých najnižších a stredných úrovniach a ktoré sú pre majiteľov a sponzorov niekedy dosť nepodstatné, ale podľa nás by sa mala športová politika robiť práve od tých posledných až po tých, ktorí sú na samom vrchole športovej politiky. Pretože, pokiaľ nevieme, aké máme problémy na najnižších úrovniach (väčšinou sa kompetentní tvária, že všetko je v poriadku), tak nemôžeme predsa vedieť, čo bude najlepšie pre športovú politiku ako celok. Všetci, čo pracujú na najvyšších úrovniach by chceli zarábať také peniaze, aké zarábajú manažéri, tréneri, hráči, napr. v Premier League⁸, ale nikto sa nepozrie, aká je úroveň športu na Slovensku vo všetkých športových odvetviach. Pravdou je, že na Slovensku stavíme všetko od strechy a nielen v športe!

V nasledujúcej časti si rozoberieme problémy, ktoré sú podľa nás najväčšou prekážkou v budovaní lepších podmienok pre športovú politiku a jej aktérov. Nakoľko najnižšia úroveň bola z časti rozobraná v predchádzajúcich riadkoch, teraz sa budeme snažiť poukázať na problémy zo strany štátu a tiež zväzov pôsobiacich v športe na Slovensku.

V prvom rade by mal najväčší záujem prichádzať zo strany štátu, pretože vláda, prezident a aj NRSR majú najväčšie kompetencie a aj možnosti. Áno, pravda je a nemôžeme tvrdiť, že by sa nič neuskutočnilo pre zlepšenie podmienok, ale podľa nás to vytvára iba ilúziu, že sa s tým niečo robí. Veď predsa v období do 1989 tu boli vytvorené lepšie podmienky pre šport ako je tomu teraz, pričom práve teraz máme omnoho lepšie možnosti ako boli vtedy. Všetko, čo sa udialo po páde komunizmu neprinieslo pre šport veľa pozitívneho a celá slovenská spoločnosť premrhala tento čas nielen v športovej oblasti, ale vo všetkých (napr.: školstvo, snažíme sa o reformu školstva zmenou maturít a nie zmenou osnov učiva na prvých a druhých stupňoch a tiež stredných školách, tak isto v doprave nemáme stále dobudované diaľnice...).

Pretože, pokiaľ sa pozrieme na programové vyhlásenia vlád SR od roku 1994 až po súčasnosť, tak väčšina bola iba vo forme nekonkrétnych vyhlásení. Ako dôkaz uvádzame niektoré časti týchto vyhlásení:

- **Programové vyhlásenie vlády SR z roku 1994:** vláda sa zaviazala, že v oblasti výchovy a športu pripraví program na ďalší rozvoj v tejto oblasti. Ďalej bude venovať osobitnú pozornosť rozvoju telesnej výchovy na školách, športu zdravotne postihnutých občanov a vrcholového športu. A tiež, že podporí usporiadanie Zimných olympijských hier vo Vysokých Tatrách a v štátnej športovej reprezentácii zvýhodní finančne tie športové odvetvia, ktoré úspešne reprezentujú Slovenskú republiku. (Gábriš, 2011).
- **Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2002:** vláda sa bude snažiť vytvoriť podmienky pre rozvoj športu na základe prijatého Národného programu rozvoja športu⁹. Tiež sa bude snažiť podporovať rozvoj športu, aby telovýchovné a športové organizácie mohli rozvíjať svoj potenciál a športovú činnosť na čo najvyššej úrovni. Vláda tiež prijme opatrenia na podporu rozvoja telovýchovných a športových aktivít občanov, a tiež vytvorí vhodné podmienky pre reprezentácie. (Gábriš, 2011).
- **Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2006:** tomuto programovému vyhláseniu dominovala snaha o prijatie zákona o športe, pretože SR vstúpila do Európskej únie(1).

⁸Najvyššia anglická futbalová súťaž, ktorú organizuje Anglická futbalová asociácia.

⁹Materiál vypracovaný na IX. Konferencii ministrov zodpovedných za šport, ktorá sa konala v dňoch 30. – 31. mája 2010 v Bratislave, s hlavnou myšlienkou „Čistý a zdravý šport pre tretie tisícročie“.

mája 2004) a bola potrebná komunitárna úprava v rámci Európskej únie. Taktiež vláda prisľúbila, že zabezpečí postupný nárast financií v rámci športu a rozvoja športovej infraštruktúry, výstavby športových zariadení. Vláda tiež odporučí RTVS¹⁰ vytvoriť v médiách osvetovú kampaň na propagáciu športu a zdravého životného štýlu. (Gábriš, 2011).

- **Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2010:** v tomto programovom vyhlásení sa vláda SR venuje otázke športu omnoho stručnejšie a deklaruje, že bude klásť dôraz, aby športové aktivity financované z verejných zdrojov boli určené pre všetkých, nielen pre talentovaných. (Gábriš, 2011).
- **Programové vyhlásenie vlády SR z roku 2012:** i v tomto programovom vyhlásení vláda deklaruje, že bude podporovať a presadzovať podmienky pre športovú činnosť. Vytvorenie podmienok pre dôstojnú reprezentáciu, participáciu na projekte nového Národného futbalového štadióna v Bratislave. Vláda tiež vytvorí novú koncepciu práce s mládežou a zvyšovania kvality ich života a bude podporovať detský, mládežnícky a akademický šport v spolupráci s regionálnou a miestnou samosprávou. (bod pod čiaru).

Pre rozsiahlosť programových vyhlásení sme neuviedli všetky, a ani sme ich neuvádzali v plnom rozsahu. Ako môžeme vidieť, spomenuté programové vyhlásenia sú od rôznych vlád SR, takže neustrannosť tu je zachovaná. Nakoľko sú od rôznych politických strán, dovoľme si tvrdiť, že majú spoločného menovateľa. Týmto menovateľom sú neskutočne prázdne sľuby a dominancia slovných spojení ako „budeme sa snažiť“, ktoré vyznievajú dosť neurčito a nedôveryhodne. Dosť nepochopiteľne sa nám javí aj podpora organizovať Zimné olympijské hry vo Vysokých Tatrách, ktorá bola preferovaná v programových vyhláseniach 1994, 1998 a v poslednom období sa táto informácia dostáva znovu do povedomia prostredníctvom spolu kandidatury s Krakovom pre rok 2022. Pravda je taká, že by si polepšili finančné skupiny, podnikatelia a politici, ale v žiadnom prípade by to nepomohlo slovenskému športu.

Ďalej sa nám tu kladie otázka ako vláda SR využila „úspechy“ niektorých našich nosných športov? Ved' mali predsa možnosť využiť športovú politiku naplno, mohli sa naštartovať rôzne športové programy. Práve v roku 2002, keď Slováci obsadili na majstrovstvách sveta v ľadovom hokeji prvé miesto, bolo to rečí ako sa hokej niekam posunie, ako sa budú stavať štadióny, a ako porastie žiacka základňa. Nič z toho sa nestalo, pravda je taká, že máme veľmi veľké problémy s hokejovou koncepciou a nedokážeme držať krok s ostatnými krajinami a za tú dobu sme neboli schopní postaviť, podotýkam postaviť, ani jeden štadión. Pretože rekonštrukciu zimného štadióna nemožno považovať za novostavbu. Pravdou je, že zimný štadión je na tom omnoho lepšie ako v minulosti, ale za akú cenu. Všetci dopredu vedeli, že po ekonomickej stránke ide o predraženú stavbu a aj tak sa táto rekonštrukcia uskutočnila. A výsledok? Zimný štadión bol po kontrole NKÚ predražený o 90,6%, čiže dvojnásobne, a s peniazmi bolo zaobchádzané nehospodárne¹¹. Takže, môžeme si myslieť, že športová politika zlyhala, alebo bola využitá v plnej miere a aktéri, ktorí tu boli prítomní (Slovenský zväz ľadového hokeja, mesto Bratislava, finančné skupiny a podnikatelia) to využili v plnej miere pre seba. Ale, ako to už býva na Slovensku, na to všetko sa už dávno zabudlo a môžeme byť radi, že máme aspoň niečo. Naproti tomu si dovoľme tvrdiť, že tento postup nie je správny a pokiaľ nebude zmenený, tak sa v športe

¹⁰Rozhlas a televízia Slovenska.

¹¹<http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/172776 - nku - rekonstrukcia - bratislavského - stadiona - bola - predrazena/>

týmto smerom nič nezmení a šport ako taký bude postupne na Slovensku umierať a tí, ktorí sa označujú za aktérov, ktorí dávajú do toho peniaze, budú stále na tom zarábať.

Ako ďalší príklad môžeme použiť „úspech“ našej futbalovej reprezentácie, ktorej sa podarilo postúpiť na Majstrovstvá sveta vo futbale, ktoré sa konali v roku 2010 v Juhoafrickej republike. Znova sa ukázalo, že to bola dobrá reklama pre hráčov a celkovo aj pre Slovensko, ale znova sa taktiež ukázalo, kto chce z toho najviac vytážiť a pre koho. Dovolíme si povedať, že oba tieto príklady majú veľa spoločného a aktéri, ktorí v danom momente pôsobili robili opakovane tie isté chyby.

Bývalí športovci ako aktéri v športovej politike

V tejto kapitole sa budeme venovať športovcom, ktorí pôsobia vo všetkých oblastiach športu a snažia sa vo väčšine prípadov pomôcť. Dalo by sa povedať, že športovcov môžeme rozdeliť do troch skupín, podľa toho ako sú zainteresovaní v tejto problematike.

Prvú skupinu tvoria športovci, ktorí sa z akýchkoľvek dôvodov, či už zdravotných alebo osobných prestali venovať športu a ani po ukončení aktívnej kariéry sa mu nevenujú. Dá sa povedať, že táto skupina bude najpočetnejšia a momentálne sa venuje klasickému štýlu života a na šport už iba spomína.

Do druhej skupiny by sme zaradili športovcov, ktorí sa po skončení svojej aktívnej kariéry rozhodli, že sa pokúsia pre šport niečo urobiť a teda by radi pomohli spôsobom, ktorým by to malo byť najjednoduchšie. Preto sa väčšina športovcov rozhodla vstúpiť do politiky. Niektorí sa o to pokúsili na miestnej úrovni, iní na regionálnej úrovni a dokonca niektorí aj na tej najvyššej, pokúsili sa dostať do Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej NRSR). Nedá sa povedať, že by sa to všetkým podarilo, pretože na Slovensku je veľmi dôležité, či kandidujete ako nezávislý, alebo ste podporovaný politickou stranou. Radi by sme venovali politikom, ktorí kandidovali do NRSR z pozície bývalých športovcov a teda mali by byť k problematike športu a športovej politiky čo najbližšie a mali by mať v tomto smere veľa návrhov v zmysle otázok „čo?, ako? a kde?“ zlepšiť. A práve tu je ten problém, že títo zástupcovia športu nič svetoborného nevymysleli a vo veľa prípadoch boli iba využití politickými stranami na zvýšenie ich politických ambícií a preferencií.

Jedným z mála bývalých športovcov a trénerov, ktorý sa dostal do NRSR je aj Dušan Galis a zároveň pôsobí vo funkcii splnomocnenca vlády SR pre mládež a šport. Pokiaľ niekto pôsobí na takejto pozícii a má za sebou bohaté športové skúsenosti nielen z domáceho prostredia, ale aj z pôsobenia v zahraničí, tak by mal predsa vyvíjať omnoho väčšiu aktivitu a mal by sa snažiť pomôcť nielen slovami, ale aj skutkami. Pravda je taká, že pán Galis za svoje pôsobenie v NRSR nič svetoborného nepredviedol, na čo poukazujú dostupné informácie.¹² Nakoľko je pán Galis splnomocnencom pre mládež a šport, tak sa nám javí dosť nepochopiteľné, že pri otázke: Kto prišiel s návrhom dať 45 miliónov na obnovu futbalových štadiónov?, sa dočkáme odpovede: „Ja som sa na debate nezúčastnil, ale určite tam bol pán minister financií.“¹³ Týmto nechceme povedať, že za všetko môže iba pán Galis, ale tiež všetci tí bývalí športovci a funkcionári, ktorí šli do politiky s tým, aby niečo pre šport spravili, ale časom sa ukazuje, že to nebol ten pravý dôvod a zámer. Pravým dôvodom bolo iba to, aby si politické strany zvýšili svoj kredit a preferencie.

¹²Pozri: [http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/sslp&CisObdobia=6&PredkladatelID=0&Predkladatel=Galis Du%20c5%9a1an](http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/sslp&CisObdobia=6&PredkladatelID=0&Predkladatel=Galis%20Du%C5%9Aan)

¹³<http://www.sme.sk/c/6720007/galis-ak-bude-prostredie-kulturne-z-futbalu-zmiznu-rasisti.html>

Pravdou je aj to, že bývalí športovci a športoví funkcionári sa v politike objavujú už od roku 1992, takže môžeme povedať, že mali dostatočný čas a priestor, aby to zo športom nevyzeralo tak, ako to vyzerá dnes a mohli sme byť úplne niekde inde, a to nielen v športovej oblasti. Práve preto uvádzame zoznam športovcov, ktorí pôsobili v politike od roku 1992

Tabuľka č. 2 Športovci pôsobiaci v SNR a NRSR.

ROK	Meno a priezvisko	Politická strana
1992	Jozef Čapkovič(futbal)	SNS
1992	Mária Ďurišová(hádzaná)	SDĽ
1994	Jozef Pribilinec(chodec)	Spoločná voľba
1994	Kamil Haťapka(cyklistika)	SNS
1994	Janka Gartnerová(zjazd)	HZDS
1998	Jirko Malchárek(pretekár)	SOP
2002	Anton Danko(rozhodca)	ANO
2002	Stanislav Kropilák(basket.)	ANO
2002	Tibor Mikuš(karate)	HZDS
2006	Dušan Galis(futbal)	SMER
2006	Ľuboš Michel'(rozhodca)	SDKÚ
2010	Dušan Galis(futbal)	SMER
2012	Dušan Galis(futbal)	SMER

Zdroj: vlastné spracovanie na základe: (<http://zivot.azet.sk/clanok/7233/sportovcov-uviedli-do-slovenskej-politiky-narodniari-a-postkomunisti.html>)

Pozoruhodné na týchto „športových politikoch“ je to, že okrem Dušana Galisa sa do NRSR už nepodarilo opakovane preniknúť, aj keď sa o to pokúšali v nasledovných parlamentných voľbách.

Do tretej skupiny zaradíme športovcov, ktorí sa venujú problémom v oblasti športu na vlastnú päsť a dávajú do toho svoje vlastné meno, čím dokazujú, že sa nemusia skrývať za niekoho a z veľkej časti sú tieto problémy hradené ich kapitálom. Ako príklady by sme si zobrali hráčov hokeja, pretože hokej nám v tomto roku rezonuje najviac. Odohrala sa olympiáda a taktiež majstrovstvá sveta. Radi by sme sa povenovali olympiáde, pretože tu sa odohrala najväčšia turbulencia aktérov, ktorí rozhodovali o tom, kto z hráčov bude nominovaný na olympiádu. Neradi by sme sa k tomu vracali, predsa je už po olympiáde, ale môžeme si aspoň priblížiť, kto všetko zasahoval do zostavy i keď možno nepriamo. Pokiaľ vieme hlavné slovo by mal mať vždy tréner, čo sa podľa medializovaných informácií nestalo. Ako uvádza bývalý hráč Zdeno Cíger, tak zasahovanie do trénerskej nominácie sa deje pravidelne na dennom poriadku a podľa jeho slov sa do toho miešali ľudia od prezidenta až po novinárov¹⁴. A ako to dopadlo vieme všetci.

Čo sa týka tejto tretej skupiny, sú to hráči, ktorí sa snažia o nejakú zmenu a zlepšenie podmienok, čo nie je vždy ľahká cesta. Prvým hráčom, ktorého by sme radi spomenuli je Zdeno Cíger, ktorý je odchovancom Martina a svoje hokejové roky strávil v kluboch ako Dukla Trenčín, New Jersey Devils, Edmonton Oilers, New York Rangers, Tampa Bay Lightning a nakoniec svoje pôsobenie uzavrel ako hráč v Slovane Bratislava. Možno práve tieto skúsenosti ho viedli k projektu, v ktorých je zainteresovaný. Ide o projekt, ktorého

¹⁴<http://sport.sme.sk/c/7111952/trener-supler-zodpovedni-sa-zbavuju-zodpovednosti.html>.

cieľom bolo dať šancu talentom, ktorých rodičia si to z finančných dôvodov nemohli dovoliť a taktiež pre talenty, ktoré sú v detských domovoch. Tým projektom je Hokejová škola Zdena Cígera¹⁵, ktorá sa časom pridala k celoslovenskému projektu Stars for Stars. Projekt Stars for Stars bol založený slovenskými športovcami a agentúrou B&D, s.r.o., kde sa hlavným cieľom stáva rozvoj športu a zvýšenie povedomia medzi širokou verejnosťou. Hlavným cieľom je podpora nových športových hviezd a snaha im pomôcť s problémami počas ich začínajúcej kariéry, taktiež vytvorenie vhodných športových podmienok a marketingové a mediálne zastupovanie. Ambasadóri tohto projektu sú Zdeno Cíger a Dominika Cibulková¹⁶.

Ďalším športovcom, ktorý sa rozhodol pomôcť športu na Slovensku je hokejový útočník Marián Gáborík, ktorý začína svoju hráčsku kariéru v Dukle Trenčín ako šestnásťročný, v roku 2000 bol draftovaný do NHL klubom Minnesota Wild a jeho hráčska kariéra v NHL pokračovala v kluboch New York Rangers a Columbus Blue Jackets, momentálne pôsobí v Los Angeles Kings.

Marián Gáborík sa k pretrvávajúcemu problému okolo športu postavil svojky a v meste Trenčín sa rozhodol preinvestovať viac ako 50 miliónov slovenských korún na postavenie nového zimného štadióna. V roku 2004 bol položený základný kameň nového zimného štadiónu, ktorý bol otvorený 1.7.2005 a nesie názov Aréna Mariána Gáboríka. Okrem ľadovej plochy, ktorá tvorí hlavnú zložku tohto projektu sa tu nachádza aj hotel, fitnes, kaviareň a reštaurácia. Hlavným cieľom projektu je snaha o podanie pomocnej ruky a vytvorenia podmienok pre mladú športovú mládež, aby im bolo umožnené si splniť ich športové sny. V posledných rokoch sa aréna rozrastá, čo je dôkazom toho, že tento projekt mal zmysel. Ako sme už vyššie spomenuli, hlavný cieľ je pomôcť začínajúcim hráčom a práve preto tu je vytvorená Hokejová škola, ktorá bola otvorená v roku 2009. Podľa dostupných informácií je najväčšia v Európe a za posledné roky ju navštívilo v priemere viac ako 550 detí ročne¹⁷.

K tejto dvojici by sme radi pridali ešte ďalšieho známeho hokejistu Ľubomíra Višňovského, ktorý sa tiež presadil v NHL. S hokejom začínal v HC Topoľčany, potom pôsobil v Slovane Bratislava, v Los Angeles Kings, v Edmontone Oilers, v Anaheim Ducks a momentálne pôsobí v New Yorku Islanders.

Višňovský sa rozhodol vybudovať športový areál spolu s bývalým profesionálnym tenistom Jánom Krošlákom. Spolu sa uchádzajú o miesto investora v bratislavskej mestskej časti Rača. Športový areál by mal podľa ich slov a navrhnutého projektu obsahovať zimný štadión, bazénový komplex, tenisové kurty, skatepark a tiež hotel. Minimálna investícia projektu by mala byť 5 miliónov eur, ale ráta sa aj s navýšením investície. Cieľom projektu je to isté ako v predošlých dvoch prípadoch, pomôcť pri hľadaní nových talentov a zabezpečiť dôstojné podmienky pre tréningový proces. Dúfame, že sa to Višňovskému podarí a nebudú mu kladené pod nohy rôzne prekážky, ako tomu bolo v roku 2008, keď chcel tiež postaviť podobnú arénu, ale podľa slov samotného hokejistu mu s tým kompetentní nechceli pomôcť a pravdepodobne chceli iba jeho peniaze.¹⁸

¹⁵<http://www.zdenociger.sk/>

¹⁶<http://www.starsforstars.eu/>

¹⁷<http://www.mariangaborik.sk/>

¹⁸<http://hn.hnonline.sk/ekonomika-a-firmy-117/visnovsky-a-kroslak-sa-spajaju-ako-developeri-616161>

Záver

Na záver by sme radi povedali, že pokiaľ sa tieto problémy v oblasti športu a športovej politiky nepohnú tým správnym smerom, tak väčšinu športov nečaká na Slovensku ľahké obdobie. Veľká časť kompetentných, ktorí sú na tých najvyšších miestach (majitelia, manažéri) sa bohužiaľ starajú iba o vlastné blaho a majetok. Vôbec im nezáleží na športe, pretože pokiaľ si zoberieme Cígera, Gáboríka a aj Višňovského, tak všetci majú snahu pomôcť v oblasti športu a nie pre svoje blaho. Zoberme si Gáboríka a aj Višňovského, prečo pri ich športových areáloch nie sú postavené obchodné centrá ako tomu je pri výstavbe futbalového štadióna v Trnave, prečo nežiadali o peniaze od štátu ako je tomu pri stavbe spomenutého štadióna, veď majiteľ štadióna vlastní veľké množstvo firiem a snád' nechce tvrdiť, že na to nemá. Samozrejme netvrdíme, že zato môže iba jeden človek, takýchto príkladov a prípadov je v našom malom štáte veľké množstvo a potrvá asi ešte veľa rokov, kým sa to pohne tým správnym smerom.

Treba ešte dodať, že táto téma by mala v spoločnosti rezonovať na všetkých stupňoch, mali by tu byť zahrnutí všetci aktéri od športovcov, politikov, manažérov, majiteľov a masmédií. A nie stále o problémoch len hovoriť a poukazovať na ne, ale aj konať.

V úplnom závere by sme chceli ešte podotknúť, že nie zase všetko, čo sa na Slovensku vybuďovalo bolo zlé, alebo že všetci aktéri sú na jednej lodi. Je tu dosť ľudí, ktorí chcú a sú ochotní pomôcť a veľmi dúfame, že sa to vďaka nim pohne tým správnym smerom a na Slovensku bude šport rozkvitať a budeme tu mať veľa kvalitných športových talentov.

Použitá literatúra a informačné zdroje

Knižné publikácie:

- BRIŠKA, F. a kol. 2010. Teória a prax verejnej politiky. Banská Bystrica : Bratislava Sabovci, 2010. 282s. ISBN 978-80-557-0045-8
- EURÓPSKA Komisia. 2007. Biela kniha o športe. Luxemburg : Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, 2007. 38s. ISBN 978-92-79-06563-7
- GÁBRIŠ, T. 2011. Športové právo. Bratislava : EUROKÓDEX, 2011. 544s. ISBN 978-80-89447-52-7
- JUZA, P. 2009. Úvod do politológie. Skalica : Sevs, 2009. 98s. ISBN 978-80-89391-00-4
- KRÁLIK, M. 2001. Právo ve portu. Bratislava : C.H. Beck, 2001. 304s. ISBN 8071795321
- KUBIŠ, S. a kol. 2001. Kátlovce (1401-2001). Nitra : Garmond, 2001. 352s. ISBN 80-968546-9-0
- KUBIŠ, S. 2004. Pamätnica DHZ v Kátlovciach 1924 - 2004. Kátlovce : Obec Kátlovce, 2004. 100s. ISBN 80-969147-4-X
- KUBIŠ, S. a kol. 2014. 90 rokov činnosti DHZ v Kátlovciach 1924 – 2014. Kátlovce : Obec Kátlovce, 2014. 89s. ISBN 978-80-971596-5-8
- NOVOTNÝ, J. 2011. Sport v ekonomice. Bratislava : WoltersKluwer, 2011. 512s. ISBN 978-80-7357-666-0
- TOPINKA, J., STANJURA, J. 2001. Občanskásdružení ves portu. Praha : Olympia, 2001. 262s. ISBN 80-7033-223-9
- SEKOT, A. 2003. Sport a společnost. Brno : Paido, 2003. 191s. ISBN 80-7315-047-6
- SLEPIČKOVÁ, I. 2005. Sport a volný čas. Praha : Karolinum, 2005. 115s. ISBN 80-24510-39-6

- SLUKA, T. 2007. Profesionálnysportovec (právní a ekonomické aspekty).: HavlíčekBrain Team, 2007. 199s. ISBN 80-903609-5-5
- SOPÓCI, J. 2004. Politika v spoločnosti. Bratislava : VEDA, 2004. 170s. ISBN 80-224-0802-6

Internetové zdroje:

- <https://www.minedu.sk/programove-vyhlasenie-vlady-sr-skolstvo-veda-mladez-a-sport/>
- <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/172776-nku-rekonstrukcia-bratislavského-stadiona-bola-predrazena/navštívené dňa 21.5.2014>
- <http://zivot.azet.sk/clanok/7233/sportovcov-uviedli-do-slovenskej-politiky-narodniari-a-postkomunisti.html/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://www.mariangaborik.sk/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://hn.hnonline.sk/ekonomika-a-firmy-117/visnovsky-a-kroslak-sa-spajaju-ako-developeri-616161/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://sport.sme.sk/c/7111952/trener-supler-zodpovedni-sa-zbavuju-zodpovednosti.html/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://www.zdenociger.sk/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://www.starsforstars.eu/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/ssl&CisObdobia=6&PredkladatelID=0&Predkladatel=Galis Du%20%a1an/navštívené dňa 21.5.2014>
- <http://www.sme.sk/c/6720007/galis-ak-bude-prostredie-kulturne-z-futbalu-zmiznu-rasisti.html/> navštívené dňa 21.5.2014
- <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/172776-nku-rekonstrukcia-bratislavského-stadiona-bola-predrazena/> navštívené dňa 21.5.2014
- <https://www.minedu.sk/register-poskytnutych-dotacii/> navštívené dňa 21.5.2014
- www.lexforum.sk/349/navštívené dňa 11.3.2014
- <http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?SectionId=60/navštívené dňa 21.5.2014>
- http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=poslanci/zoznam_abc&ListType=0&CisObdobia=5/navštívené dňa 21.5.2014
- http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=poslanci/zoznam_abc&ListType=0&CisObdobia=4/navštívené dňa 21.5.2014

Kontaktné údaje

Bc. Radim Zemko
Univerzita sv. Cyrila a Metoda
Fakulta sociálnych vied
Bučianska 4/A
Trnava
SLOVENSKÁ REPUBLIKA

RESUMÉ

V dnešnom svete je potrebné obnoviť všetko na princípoch etiky, ktorá sa musí dostať do akademického, cirkevného, hospodárskeho, kultúrneho, politického, spoločenského, sociálneho, športového a vedeckého života, že by sme vždy mysleli na spoločné dobro a nie len egoisticky na seba. Lebo *žijeme len raz, práve tu a práve teraz* – ako je replika z jednej populárnej piesne. Pamätajme na to, ako je nastavený rebríček hodnôt a čím my dokážeme prispieť k jeho udržateľnosti prípadne k zvýšeniu latky kvality jeho hodnôt.

Konferencia na tému *Sociálnosť a politika* uskutočnená v Bratislave 2.marca 2017 s medzinárodnou účasťou členov *Vedeckého výboru* je príspevkom ku kvalite života v našej spoločnosti. Účastníci konferencie sa spolu s nami zamýšľali nad našou spoločnou nosnou témou celého podujatia načrtnutou na našej Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava Detašované pracovisko bl. Ladislava Batthyány – Strattmanna Dunajská Streda: *Ekonomika, politika, spoločnosť, kultúra, spoločné dobro a pápež František*.

Prednášky doplnili z Fakulty sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave: PhDr. Silvia Horvátová, doktorandka svojou prácou: *Sociálna politika* a Bc. Radim Zemko prednáškou z oblasti športovej politiky a jej konkrétnym dosahom v našej slovenskej realite: *Športová politika a jej aktéri v slovenskej spoločnosti*. Oba menovaní sa maximálnym možným spôsobom usilovali načrtnúť otázky a dať im aj konkrétne odpovede.

Bratislavská konferencia tak prispieva plnou mierou k posilňovaniu sociálneho rozmeru, ktorým sa prelína teória s praxou, fikcia so skutočnosťou a účelovosť s pragmatizmom. Veď akademická pôda musí byť vždy dobrým predpokladom ku kvalitným úlohám a cieľom priznaným v konkrétne zvládnutých situáciách nášho spoločného života.

G. Herdics – J. Vallová – P. Zemko